

Brassói Lapok

Előfizetési példány
Árusításba nem bocsátható

XXXIX. évfolyam

247. szám

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Szombat

1933. évi október 28

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: postai szétküldéssel havonként 60 lej, postautóval átvéve, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott útján fizet, az beszedési díj címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Kézbesítési díj havonként 8 lej. — Külföldre negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETÉSEK díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegdoldalon 6 lej, páratlan (bal) szövegdoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Brassó, Károly király-utca 56-58. Telefonszámok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

MA: LÁSSUK KOLOZSVÁRT!

A fasizmus szin pompája

Irtá: KÖRÖSI SÁNDOR

Az erdélyi szász hitleristák, meg az ország-szerie egyre fenyegetőbben agitáló vasgárdisták kékingének vasárnap komoly konkurrense, versenytársa lép fel a száz esztendő jubileumot ünneplő Turnu-Severin városában. Az aggyastyán Averscu marsali néppártja nagy erőmutatványos gyűlést rendez s hir szerint ennek keretében vonultatja fel először sárgainges rohamosztagait, amelyeknek létszáma állítólag máris több ezer főre rug.

Lesznek hát sárgainges rohamcsapatok is s a fasizmus, a sovén reakció nemzetközi frontja ismét gazdagabb lesz egy színnel. Mi több, a sárga bekapcsolásával már olyan dussá válik a szin pompája, hogy az ezután létrejövő rohamcsapatok számára nincs is többé számbajöhető konkrét alapszín a szivárványban. Kénytelenek lesznek kevert színeket felvenni, avagy a már lefoglalt alapszínek egyikevel beérni.

Mert a folyton kisebbre zsugorodó földteke kereségén immár mindenféle színű ingesek masíroznak és támogatják, vagy sürgetik a maguk, illetve pártjuk és vezérük diktatúráját. Kezdetben vala a fekete, Mussolini Olaszországában. Azután jött a barna-ing Németországban s nem sokkal később a zöld lappomozgalmat Finnországban. A megmaradt kék színt a világnak egyszerre több helyén is sietve felöltötték: Irországban O'Duffy angolbárát fasizisták és a romániai horogkeresztesek Hitler-imádó rohamosztagai.

A megmaradt két alapszínt s közülük főleg a sárgát, csodálatosképpen mindeddig figyelmen kívül hagyták, vagy tudatosan kerültek az ing-egyenruha hívei. Igaz, a vörös már eleve nem jöhetett tekintetbe: régesrég lefoglalta magának a baloldali munkásság mozgalmát, sőt Indiában évek óta vörösingesek küzdenek a 300 millió hindu nép nemzeti és szociális felszabadításáért, nem is beszélve arról, hogy ez a szín nemcsak a bikát vadítja, hanem rémíti a nyársolgárt, a fasiszta mozgalmak közvetve legteljesebb előmozdítóját is. Az ellenben, hogy a sárgát idáig mellőzték, valószínűleg érthetetlen s bizonyára csak valami freudi gátlással, különleges idioszinkráziával volna magyarázható. De végre ez a méltatlanság elhanyagolt szín is gazdát lett most s teljessé vált a fasizmus szin pompája.

Közben sor került a kevert színekre is. Az angol Sir Oswald Mosley, aki előzőleg csak azért sétált át a munkáspártion arisztokrata léte, hogy minél hüebben utánozza a Ducét, hamuszürke ingbluza bujtatta egyelőre kevésszámú rohamosztagosát. Legutóbb pedig Amerikában — mintegy jelképezés gyanánt — felbukkantak a khaki-ingesek.

Amerikai lapokban olvasható részletesen, hogy a philadelphiai rendőrség a hónap közepén letartóztatott huszonhat ugynevezett amerikai fasisztát, akik „amerikai khaki-ingesek”, nek neveztek magukat. A khaki-ingesek vezetője bizonyos Art J. Smith, akit javithatatlan kalandornak ismernek. Felhívta híveit: álljanak készen a hatalom átvételére, ami természetesen csak puccsal mehet végbe. Tervbe vették állítólag, hogy egy éjjel megrohanják Philadelpia központi villamosművét, sötétségbe borítják a várost, a zavarosban magukhoz hallászik a három ezred fegyverraktárát, majd felverik a munkásnegyedek lakóit, lelővik az ismert kommunista vezetőket s a felfegyverzett munkanélküliek tömegével, mint khaki-inges hadsereg, Washington ellen vonulnak. Az újdonsült amerikai „Führer” azzal hengegett a rendőrségen, hogy már másfél milliónyi rendíthetetlen híve van, aki kész őt követni a főváros és a Fehér Ház bevételére, a „mar-tia sz Washington”-ban.

A rendőrség persze széleskörű nyomozást

Meg kell menteni a halálraitélt kereskedelmet

A független biróval kell kiveretni a jogtalanul garázdálkodó adóvégrehajtót

Két csikszeredai kereskedő szörnyű históriája

Csikszereda, október 27.

Nem magyarázunk, nem színezzünk, magyaráz és színez eléggé az alábbi tény-állás.

Szerdán délelőtt a csikszeredai hetipiac alkalmával, Nuridsán Mártonhoz, a város egyik legtekintélyesebb és leggazdagabb textilkereskedőjéhez beállított az adóhivatal egyik végrehajtója. Felszólította a kereskedőt, hogy 13 ezer lej adótartozását azonnal egyenlítsse ki. Nuridsán azzal védekezett, hogy adója még nincs véglegesen megállapítva s így nem is fizet, mindaddig, amíg az ügy nem tisztázódik. Mihelyt végleges kivetés elé került, azonnal kiegyenlíti állami tartozását. Ezt csinálja már 35 év óta, mely idő alatt soha végrehajtást nem vezettek ellene.

A végrehajtó nem tárgyalt. Kijelentette, hogy ha azonnal nem egyenlíti ki az összeget, foglal. Erre Nuridsán azzal zárta le a vitát, hogy ha már foglalni akar, akkor rendelkezésére bocsát 20 vég posztót, ami testvérek között is többet ér 100 ezer lejnél. Ezzel minden bizonnyal biztosítva lesz az állam 15 ezer lej-es követelése.

Azonban a szóbanforgó végrehajtó megakart mutatni, hogy az állam 15 ezer lej-es követelése fejében úgy gazdálkodik a textiles raktárban, ahogy neki jólesik. Kijelentette, hogy a felajánlott árut nem fogadja el biztosítéknak, hanem majd ő választ és azt foglalja le, amit akar.

folytatott le s megállapította, hogy Smith ur khaki-inges hadserege bizony aligha számlál több embert, mint az a huszonhat, akit vele együtt elfogtak. Az amerikai fasizmus főfészke Csikágóban a gangszterek hazájában van, ahol szervezettüknek már jónéhány ezer a tagja, de a Smith vezetése alatt állt rohamosztagnak nem volt azzal kapcsolata, aminthogy nem volt összeköttetése a meglehetősen nagyszámú német hitleristákkal és olasz fasisztákkal sem.

A rendőrségi vizsgálat eredményeként ezek után azt a szenzációs jelentést tették közzé, hogy Smith urék khaki-inges összeesküvése és puccsmozgalmát nem volt egyéb, ravasz ingeladási trükknél. A vezér, miután a legmesszebbmenőbb ígéretekkel sedítette el a nyomorgó munkanélküliek táborából toborzott híveit utasította „rohamosztaga” tagjait, hogy khaki-inget vagy csak közvetlenül tőle, vagy pedig az általa megjelölt üzletekben szereznek be, de semmiesetre sem a szabad piacon. A „vezér” jó üzletet keresett a honmentő jelszavak és mozgalom leple alatt.

A fasizmus nemzetközi panorámája ilyenformán Smith ur ügyetlensége és taktikai érzék-hiánya folytán egyelőre nélkülözni fogja a khaki-színt. De csak egyelőre. Egyrészt,

Nem is szaporította sokáig a szót, hanem

a vevőkkel telt üzlethelyiségben kezdte összecsomagolni azokat az aprárúkat, melyek a kereskedő napi szükségletét képezték és éppen hetivásár alkalmával, amikor a textiles pénzt akart látni azokból a holmiból.

Előkerült a spárta és pecsétviaszk. Ekör közbelépett Nuridsán is. Energikusan felszólította a végrehajtót, hogy azonnal hagyja el az üzletet.

A végrehajtó el is távozott és néhány perc múlva az egész város megbotránkozására rendőrral tért vissza s annak segítségével akarta erőszakoskodását folytatni. Erre az ok nélkül és törvénytelenül zaklatott kereskedő újból kitessékelte hivataln vendégeit az ajtón és lehúzta üzlete redőnyét.

A munkájában ilyen váratlanul megzavart, hatalmi túltengésben szenvedő adóvégrehajtó erre az egyik legnagyobb füszerest kereste fel, akinél szintén árut kezdett foglalni, mely műveletével az összes vevőket sikerült elkergetni.

A két tekintélyes kereskedő nyomban a pénzügyigazgatóhoz sietett s előadta a helyzetet. Közben a tulbuzgó adóvégrehajtó is megérkezett. Rövidesen tisztázódott a helyzet.

Kiderült, hogy Nuridsán adója tényleg nincs véglegesen letárgyalva, míg a másik kereskedőnek 933 lej tulfizetése van.

Tehát egyiknél sem foglalhatott volna a végrehajtó. Különösen nem lett volna joga ilyen minősítetlennül fellépni azokkal az emberekkel szemben, akik évtizedek hosszú során át a lehető legnagyobb pontossággal teljesítették kötelezettségüket az állampénztárral szemben.

György Gábor dr. pénzügyigazgató nyomban ki is adta a rendelkezést, hogy szerdai nap, amikor hetipiac van és a kereskedők el vannak foglalva, senkinél sem szabad végrehajtást eszközölni.

Eddig van. Látható ebből, hogy most már végrehajtás folyik magáért a végrehajtásért. Itt már elhaltak az összefüggések emberi, erkölcsi, sőt jogi vonatkozásai.

Apropó: jogi vonatkozások! Mi volna a független bíróság álláspontja, ha két ilyen felháborító önkényeskedéssel megkárosított kereskedő súlyos kártérítési pört indítana a tényleges kárért, amit a végrehajtó fellépése okozott és hitelrontásért, amit az ilyen meghurcoltatás felidézhet.

Jó lenne egyszer kiprovokálni egy ilyen bírósági döntést. Lehet, hogy ez volna az egyetlen védelme a sokszor meggyalázott polgár keserves egzisztenciájának.

A bíró perje ki az üzletből a jogtalanul és kártekonnyan garázdálkodó végrehajtót.

kott, akár a csehszlovákiai Gajdáé, ismét felragyog.

Mert a különféle színű ingek konjunkturája mindaddig csak nő, amíg a kapitalizmus nem tud munkát és kenyeret adni a tíz-es százmilliók tömegeinek s képtelen elhelyezni a felserdülő ifjúságot. És amíg vonzani tud a különféle színű egyenruhaing, nem lehet szó sem igazi belső, sem pedig külső békéről.

Még mindig nagy a színes ingek konjunkturája, a keletje, mint a turnuseverini és a philadelphiai példa mutatja. Már nehéz is tetszetős szint találni az újabb fasiszta és állfasiszta vállalkozásokhoz.

Az amerikai Smith urnak határozottan jó a szimata. Csak elsiette egy kicsit magát. Mert addig fognak szaporodni a különféle színű ingesek, amíg a reakció szivárványszínei végül is egybeolvadnak: khakiszíntivé lesz újra az egész világ. A khaki bizonyult ugyanis a legmegfelelőbb harctéri egyenruha-színnel.

Csak hagyják tovább folyni a veszélyes egyenruhásdít a kék, sárga és más színekkel! Hamarosan megint khaki-uniformis lesz a vége, sőt — továbbmenőleg — könnyen olyan színű ing, aminő ellen éppen a jobboldali reakció tarka frontja küzd a korlátolt érdekek jegyében.

Megkezdődött a temesvári mérnökkongresszus

Temesvár, október 27.

Szerdán délelőtt 10 órakor vette kezdetét a temesvári politechnikumon végzett mérnökök nagyszabású kongresszusa. A népes kongresszus előreláthatólag több napon át tart.

Mussolini nyilatkozata miatt:

Dezavualják Wolf ezredest, a bécsi legitimizmus egyik főirigensét

Bécs, október 27.

Az osztrák legitimisták körében mérgező harc keletkezett.

Wolf ezredes, az úgynevezett „császárhű néppárt” vezére, nemrégiben zajos akciót kezdeményezett a restauráció érdekében s töle indult el az a hír is, hogy Olaszország mellett van a restaurációnak, Mussolini támogatja Ottó és az egyik olasz királyleány házasságát s amennyiben ez a házasság létrejön, úgy Olaszország hozományul Délitől adja vissza Ausztriának.

A hivatalos osztrák legitimista párt Wolf nyilatkozata után nyomban leszögezte, hogy az öreg ezredesnek semmi köze nincs az igazi legitimistákhoz s nyilatkozatai egészen magánjellegűek.

A császárhű hadfit azonban ez a nyilatkozat sem fegyverezte le. Tovább folytatta tevékenységét és kitalált szenzációival egyre kellemetlenebb helyzetbe hozta a hivatalos legitimista pártot. Most aztán Degenfeld Henrik gróf táviratilag kérte meg a császári ház steinockenzi megbízottját, Wiesner Frigyeszt, hogy nyiltsan jelentse ki: sem Wolf ezredes, sem Günther Ottó nem jogosultak arra, hogy a „császár nevében, vagy a császárra hivatkozva nyilatkozzanak”.

Wolf ezredes természetesen nem hagyta szó nélkül Degenfeld gróf fellépését. Válasznyilatkozatot adott, amelyben hangsúlyozza, hogy az úgynevezett hivatalos legitimisták nagyon hangoztatják ugyan „császári megbízatásukat”, de elferdítik a tényeket, mert ez a megbízatás szigorúan csak magánügyekre vonatkozik. A császári család egyáltalában nem politizál s így ő azt hiszi, hogy a legitimista politikában neki, aki igazán hű, sőt rajongója a restaurációnak, szabad keze van.

A temesvári városi tanács ezen a télen csak szűken támogatja a munkanélkülieket

Temesvár, október 27.

A temesvári városi tanács elhatározta, hogy a télen új rendszert vezet be a munkanélküliek támogatására. Elhatározta, hogy miután a közmunkák megteremtésével éppen elég áldozatot hozott a maga részéről, sem pénzbe, sem élelmiszersegélyeket nem oszt ki az idén. Csak arra hajlandó, hogy felállítsa és fenntartsa a népkonyhát és hogy kiosssa a megye és az állam pénzen vásárolt élelmiszereket, pénz azonban semmiféle formában nem ad.

Ötévi börtönbüntetés után újraelvételét kérte a börtönbe

Braila, október 27.

Chioran Vasile 29 éves brailai fiatalembert 1928-ban ötévi súlyos börtönrre ítélte a bíróság rablás bűntette miatt. Chioran Vasile kitöltötte a rárótt büntetést. Alig pár napja engedték ki a börtönből és első útja Brailába vezetett, ahol a szüleit akarta felkeresni, akiket azonban nem talált meg. Chioran, akit a börtönből pénz nélkül engedték el, ekkor munkát keresett, de nem talált, majd koldulni kezdett. Ez sem ment. És Chioran Vasile csütörtökön délelőtt megjelent a brailai hatóságoknál és kérte, hogy

utalják vissza a börtönbe, ok nélkül, mert elleneslben okkal kellene nissza-mennie.

Természetesen elutasították, azzal, hogy ártatlan embernek nem lehet része állami ellátásban. Előbb bűnöznie kell s aztán majd gondoskodnak róla.

A szatmári ügyvédek megmondták Popovici igazságügyminiszternek:

Nem lehet csoda, ha a törvénytelen adóvégrehajtások miatt már az ügyvédek is elvesztik bizalmukat a hatóságok iránt

Szatmár, október 27.

Erdélyi szemlekorútnak csütörtökön reggel Szatmárra érkezett Popovici Mihály igazságügyminiszter s felülvizsgálta a törvényszék ügymenetét.

A hivatalos üdvözlések után az igazságügyminiszter együttesen fogadta a bírói és ügyvédi kart. Az ügyvédek részletes memorandumot nyújtottak át, amelyben kéri a bélyegilletékek csökkentését, az illetékezés egyszerűsítését és a bírói letétben levő értékek könnyebb kiadását. Emellett szóbeli panaszt emeltek a képtelen adókvetések és a törvénytelen adóbehajtások ellen, amelyek során a tulbuzgó pénzügyi közegek gyakran attól sem riadnak vissza, hogy lefoglalják az ügyvédi irodákban a hivatás gyakorlásához elengedhetetlenül szükséges felszereléseket, írógépe-

ket is, ami nyilván törvénytelen. Ilyen körülmények között, — mondták, —

nem lehet csoda, ha már az ügyvédek is elvesztik bizalmukat a törvények és a hatóságok iránt.

Popovici igazságügyminiszter ezután hosszabb exozében ismertette a bírói és ügyvédi kar előtt azokat az elveket és szempontokat, amelyeket az igazságszolgáltatásban érvényesíteni igyekszik.

— A közös cél a jogszolgáltatás színvonalának az emelése kell legyen, — mondotta. — Nem vagyok ugyan sem bíró, sem ügyvéd, bár jogi doktorátust szereztem a bécsi egyetemen, mégis szomorú tapasztalatom, hogy az eddigi igazságszolgáltatási rendszer hibás. Gyakran megtörténik, hogy egy pör 15—20 évig is elhúzódik, miután a bíróságnak ötven-

szer is el kell halasztania a tárgyalást. Ez az állapot korántsem szolgálja az állam érdekeit és konszolidációját.

— Ezt tartottam szem előtt, amikor sürgettem az új perrendtartás tető alá hozását. De ettől eltekintve is a bírának a saját hatáskörükben, a lehetőség szerint, gyorsítaniok kell az eljárást.

— A már 12 esztendeje munkában levő új egységes törvénykönyvek javaslata november közepén a parlament elé kerül s így körülbelül két hónapon belül életbe is lépnek. Az új esztendőben már egységes lesz a törvénykezés az egész országban, különösen a magánjog terén.

Miután még megígérte, hogy a lehetőségek szerint orvosolja az ügyvédi kar jogos panaszait, Popovici búcsút vett a bírától és ügyvédektől s folytatta útját a megyében.

Kubában új forradalom törí ki

Merénylelek, sztrájkok és katonai zendülések

London, október 27.

Amerikai jelentések szerint Kuba újabb, az eddiginél is véresebb és komolyabb forradalom előtt áll. A kis szigetországban máris nagyrészt a felfordulás lett urrá. Miután az újabb és újabb kormányok sem léptek fel a Kubát kizsákmányoló amerikai tőke ellen és nem teljesítették a munkásság követeléseit, a baloldali front egyre elkeseredettebben harcol.

Kuba öt nagyobb városában máris kikiáltották az általános sztrájkot és napirenden vannak a véres összütközések a munkásfelkelők és a karhatalom között.

Havannában tegnap már nem lehetett kenyéret kapni, mert a vasutasok sztrájkja megakadályozta a főváros élelmiszerekkel való ellátását. Az utolsó 3 napon ismeretlen tettesek négy vonat ellen követtek el merényletet.

A kormány pénzügyei olyan ziláltak, hogy nem tudja fizetni a katonaságot sem. A hadsereg legutóbbi havi zsoldját csekélyben kapta meg, a csekélyeket viszont a bankok nem akarják beváltani. Több kaszányában zendülés ütött ki.

A jelek tehát arra mutatnak, hogy Kuba újabb forradalom felé sodródik. Az amerikai hadsereg esetleges beavatkozásáról nem szólnak a jelentések.

A kincstár lefoglaltatta Nagyvárad város kasszáját

Az állam tartozik, de nem fizet a városnak, viszont a város nem tartozik, de fizessen az államnak

Nagyvárad, október 27.

Az állam hatalmaskodásának a városok felett újabb megdöbbentő példája mutatkozott most Nagyváradon. Az állam állandóan hátralékban van a város tulajdonát képező kaszányak béreivel. Az 1932 évből fennmaradt adótartozások már elérték a 9.600.000 lejt, úgyhogy végre a városnak is elfogyott a türelme. Csütörtökön délelőtt dr. Egyri Gergely polgármester utasítást adott, hogy

haladéktalanul indítsák meg a pert a hadügyminiszterium ellen a bértartozás erejéig.

De ugyancsak csütörtökön délelőtt az állam sokkal sommásabban érvényesít-

tett a város ellen egy olyan követelést, amely még hozzá, a polgármester kijelentése szerint, teljesen jogtalan.

Az állam kerek 10 milliót követel a koldusszegény és állandóan pénzügyi zavarokkal küzdő határszéli városból, valami nyugdíjalaphoz való hozzájárulás címén. Egyri dr. polgármester kijelentette, hogy a követelés nélkülölzi a törvényes alapot, a város nem köteles a szóbanforgó szubvenciót fizetni. De még ha köteles volna is, akkor is van ellen követelése hasonló összegben.

A tiltakozás azonban mit sem használt. Az állam ügyvédje csütörtökön délelőtt 10 órakor lefoglaltatta a város pénztárát nyugdíjhozzájárulás fejében.

Angliában vérben gázolnak az autók

Naponként 18 halálos gázolás

Egy szörnyű statisztika borzalmas adatai

London, október 27.

A forgalmi balesetek terén — amint az alábbi adatokból kitűnik — kétségtele-nül London, illetőleg Anglia vezet.

Az angol főváros rendőrsége megállapította, hogy július, augusztus és szeptember hónapban a járművek Londonban 581 személyt öltek meg, 16 ezer 208 személyt pedig súlyosan megsebesítettek.

A múlt évben, ugyanezen hónapokban 504 volt a halottak és 14 ezer 340 a sebesültek száma, vagyis lényegesen kevesebb.

A magángépkocsik 125, a kereskedelmi járművek 55, a motorkerékpárok pedig 80 embert gázoltak el halálosan. Huszonöt ember omnibusz-balesetek alkalmával lelte halálát.

A sebesülést szenvedett járókelőkre vonatkozó statisztikából kitűnik, hogy 5192 egyén magángépkocsik, 5633 biciklik, 3240 motorkerékpárok, 2170 pedig kereskedelmi járművek alá került.

Az országos statisztikában még a felsoroltaknál is döbbenetesebb számadatok vannak.

Angliában az elmúlt év folyamán 6651, vagyis naponta 18 halálos gázolás történt.

A féktelen sebességgel robogó járművek 206 ezer 410 embert sebesítettek meg, amiből egy napra 565 sebesülés esik.

A forgalmi balesetek emelkedése valószínűleg rövidesen a járművek sebességének megrendszabályozását, illetőleg csökkentését vonja maga után.

A borbélyok mintájára

A Temesvár-gyárvárosi kereskedők is szeretnének vasárnap délelőtt nyitva tartani

Temesvár, október 27.

A Temesvár-gyárvárosi kereskedők — úgy látszik — megirigyelték a borbélyoktól azt a lehetőséget, hogy vasárnap is nyitva tarthassák üzleteiket s ezért akciót indítottak aziránt, hogy **ők is kinyit-hassanak vasárnap délelőttönként**. A kereskedők mozgalma azonban igen nagy elkeseredést váltott ki a segédek köréből. Az alkalmazottak elhatározták, hogy a maguk részéről széleskörű mozgalmat indítanak a vásárnapi munkaszünet biztosítása érdekében s ezért tiltakozó népgyűléseket tartanak.

Sajtó Hitler-bajusszal

Berlin, október 27.

A nemzetiszocialista kormánynak gondja van arra is, hogy a németországi sajtóegyesületek is az ő szája íze szerint viselkedjenek.

Ujabbán a berlini sajtóegyesületek többek között a következőket zárták ki: Gessler volt sajtófőnököt, Loebe Pált, a brodalmi gyűlés volt elnökét és Schiff, Viktort, a Vorwärts szerkesztőjét.

Egymilliót sikkasztott a galaci városi adóhivatal főnöke

Galac, október 27.

Néhány héttel ezelőtt a városi adóhivatalban Drossu ellenőr a rovacosolás során nagyszabású hamisításoknak és sikkasztásoknak jött a nyomára. Házi vizsgálatot rendelt el s kiderült, hogy az adóhivatal Comarinescu Arisztid nevű osztályfőnöke jóideje következetesen meg hamisította a nyugta-könyveket s ezen a réven több mint egymillió lejt sikkasztott el a város bevételeiből.

Az adóhivatali osztályfőnököt akkor felfüggesztették s bűnvádi feljelentést tettek ellene az ügyészségen. Roiu vizsgálóbíró most készült el az ügy tanulmányozásával s elrendelte a hűtlen adófőnök letartóztatását.

Letartóztatták az aradi csempész-ügy temesvári szereplőit

Temesvár, október 27.

Az aradi rendőrség nagystilű selyem-csempészéről rántotta le a leplet. Az ügy számai — a megejtett nyomozás szerint — Temesvárra is elhúzódtak, ahol a rendőrség Simon János korcsmárost és annak Vankus Ilona nevű vadházastársát letartóztatta és az aradi ügyészség fogházába szállította.

Az ügy főszereplője Cristea Antonia temesvári uriaszony, aki bevallotta, hogy az árut Bécsen keresztül ő csempészte Romániába. Az urinőt, valamint Dénes József nevű bűntársát is az aradi ügyészség fogházába kísérték, ahol tovább folyik kihallgatásuk.

Sarraut

deznált francia miniszterelnök hősies harca az új kormány összehozásáért

Nehéz a többséget összekalapálni

A szociáldemokraták új taktikája megnehezítette a helyzetet

Páris, október 27.

Lebrun francia köztársasági elnök szerdán délután Sarraut volt gyarmati és tengerészeti miniszternek adta a megbízást az új kormány megalakítására. Sarraut azzal távozott az elnöktől, hogy este újra kihallgatáson jelentkezik s akkor ad végleges választ, hogy vajjon a megbízásnak eleget tud-e tenni, vagy nem.

Sarraut megbízása, bár ebben a pillanatban nem látszik még a végleges megoldásnak, pillanatnyilag megnyugtatta a politikai köröket, mert Tardieu mégis csak lemaradt s így a régi helyzet is megmaradhat abban a koalíciós formában, amely elég mérsékelt uton tudta tartani eddig Franciaországot. Rendszer-változást Sarraut megbízása nem jelent, az a jobbfelől való eltolódás azonban, amelyet Tardieu megjelölt, mégiscsak bekövetkezett, vagy inkább bekövetkezik, mert

a kormány és a szociáldemokrata párt között minden kapcsolat megszűnik s az új kormányban, amennyiben sikerül megalakulnia, az eddiginél sokkal fokozottabb mértékben kell támaszkodnia a jobboldali mérsékelt elemekre.

Jelentéseink, amelyek a helyzet természetéből kifolyólag nem lehetnek véglegesek mindaddig, amíg az új kormány tényleg meg nem alakul, alább következnek.

SARRAUT: NEM AKAROK REKORDOT

Sarraut nyilatkozatot tett, amikor megbízása után az elnöktől eltávozott. Kijelentette, hogy nem tudott végleges választ adni az elnöknek, mert előbb barátaival és néhány politikussal kell tárgyalnia. Nem érzi szükségét annak, hogy rekordot teremtsen a kormány gyors megalakításával, viszont nem is töpreng majd sokat s amennyiben látni fogja, hogy a kormányalakítás munkája nagy nehézségekbe ütközik, készségesen visszaadja a megbízást az elnöknek.

Sarraut még kijelentette, hogy reménye szerint szerdán este már látni fogja annyira a helyzetet, hogy meg tudja adni a végleges választ. Ez a reménye azonban, jelentéseink szerint, nem vált be, mert csütörtökön délelőtt még mindig csak a tárgyalásoknál tartott.

AZ ELSŐ KORMANYLISTA

Az a tény, hogy Sarraut még csütörtökön is folytatta a tárgyalásokat, arra enged következtetni, hogy reményei vannak a kormány megalakítására. A csütörtök délelőtti órákban Párisban már meg is jelentek az első valószínű kormánylisták. A listák szerint

Sarraut az elnökség mellett megkapja a külügyet is, ami azt jelenti, hogy Paul Boncour végleg kiesik, de eszik a külügyi tárcától Daladier volt miniszterelnök is, aki nek pedig az újabb koalíció esetén ezt a tárcát szánták a tárgyalások elején.

Daladier a hadügyi tárcát kapja. A közoktatásiügyi miniszter Steeg, a tengerészeti miniszter Barthou, a közmunkaügyi Laval, a gyarmatiügyi Daladier, az államháztartási Pietri, a pénzügyminiszter pedig Bonnet lesz, illetve marad.

Ez a kormány, amely lényegében mégis csak a régi marad, háromszáz szavazattal rendelkezik majd a kamrában, felőle az új szociálisták képviselőitől egész a Flandin-csoportig az összes mérsékelt elemeket.

HAROMSZÁZ SZAVAZAT EPPEN-HOGY CSAK TÖBBSÉG

Es nem is biztos, illetve megbízható többség. A szociáldemokraták ügye ugyanis még mindig nem véglegesen elintézett dolog. A párt kettészakadása csak a november negyedikéig terjedő nyar végleges megoldást. Az új kormányban azt kell remélnie, hogy a szakadás végleges lesz s így az új szociálisták csoportját végképpen megszerzi magának. A szociáldemokrata párt azonban, amely az új kormány ellen heves harcot tervez, taktikával foglalkozik. A Havas-ügynökség jelentése szerint egyezkedésért nem zárja ki a pártból az összes képviselőket, akik Dalad'er mellett szavaztak a bizalmi kérdés felvetésénél, csak a két vezető: Renaudière-t és Marquet-t. Ez még elérheti azt, hogy a többi képviselő nemmarad a pártban, az eredeti szociálistákban s ebben az esetben az új kormány helyzete már meg is ingott, mert a 300 szavazat leolvad 279-280-ra. Es a baloldali szoci

alisták mellett még mindig ellensége marad a szélső jobboldal, amely az első kedvező pillanatban újra csak kirohan és a szociáldemokratákkal együtt le is szavazza a kormányt.

A Daladier-kormány bukása tehát pontosan megismétlődhetik az új kormány esetében is, mert a parlament erőviszonyai egyáltalában nem, vagy csak alig változtak meg.

SARRAUT MEGHATÁROL A PÉNZÜGYI KÉRDÉSEKBE, HOGY KORMANYT ALAKITHASSON

Csütörtök délutáni jelentésünk szerint Sarraut még mindig csak tárgyal s azt a kormánylistát, amit a reggeli órákban forgalomba hoztak Párisban, nem lehet még véglegesnek tekinteni. A hangulat azonban csütörtökön délre megváltozott s most már mindenki bizik abban, hogy a deznált miniszterelnöknek sikerül kormányt alakítania.

Az utca is Sarraut mellé állott. Hírek terjedtek el, hogy az új miniszterelnöknek sokkal átfogóbb jelentőségű gazdasági terveze van, mint Daladiernek volt s ennek

az új és átfogó gazdasági tervezetnek az alapján lemond a tisztviselői fizetések csökkentéséről s egyelőre legalább, amíg a ma

gángazdaság válsága tart, lemond az újabb adók kivételéről is.

A radikális pártnak tehát teljesen meg kellett hátrálnia, hogy kormányon maradjon tovább is.

Vannak olyan hírek is, amelyek szerint az új miniszterelnök valami tervgazdaság-félet dolgozott ki s ez a tervezet politikai körökben tetszést aratott. A kormány megalakulása most már biztosra vehető.

LONDONBAN NYUGTALANKODNAK

Erdekes, hogy ez az új párisi fordulat Londonban nem örömet, hanem bizonytalansági érzést, sőt nyugtalanságot keltett. Az angol fővárosban különféle hírek terjedtek el Sarraut új gazdasági tervéről s a News Chronicle párisi jelentések nyomán olyan értesülést is közölt, amely szerint Sarraut terve tulajdonképpen pénzhigítást jelent.

Ez a hír nagyon alkalmas arra, hogy nemcsak Londonban, hanem mindenütt nyugtalanságot keltsen.

A jelentés fontosságára és nagy horderejére való tekintettel újra hangsúlyozzuk, hogy azt egyelőre csak a londoni News Chronicle közölte és Párisból semmiféle megerősítés nem érkezett.

Egyik londoni lap szerint:

A szerb kormány diplomáciai jegyzékben kért felvilágosítást Mussoliniról

Ausztriával kapcsolatos szándékai felől

London, október 27.

A Daily Express című londoni lap hatalmas feltűnést keltő értesülést közöl Bécsből. A lap értesülése szerint a jugoszláv kormány jegyzékkel intézett Mussolinhez s ebben a jegyzékben felvilágosítást kért azokra a hírekre vonatkozólag, amelyek szerint Olaszország beavatkozására készülne Ausztria belügyeibe.

A Daily Express magyarázatokkal is

ellátja ezt a jelentést. Értesülései szerint a részben Ausztriában, részben Olaszországban dolgozó jugoszláv titkos ügynökök olyértelmű jelentéseket küldöttek Belgrádba, hogy Ausztria a válság szélén van s Mussolinnek határozott szándéka, hogy beavatkozásával Ausztriát egészen Olaszország befolyása alá hajtja.

A szerb kormány jegyzéke a Daily Express véleménye szerint ezekre a titkos ügynöki jelentésekre támaszkodik.

Pénzt vagy életet!

Kiraboltak a cigányok két kolozsvári kereskedőt a telegdi országuton

Nagyvárad, október 27.

Csütörtökön hajnalban vakmerő rablótámadás áldozata lett Szabó Jenő kereskedő és Gál Péter csizmadiamester, akik a telegdi vásárról tértek haza Kolozsvárra. A Telegd és Flesd közti országuton egy 10 főből álló cigánybanda rontott rájuk véstűzős „pénzt vagy életet” kiáltásokkal.

A kereskedők természetesen nem dacolhattak a tulerővel.

Átadták 17 ezer lejnyi készpénzüket, órájukat, gyűrűket és minden értékű tárgyukat.

A cigányok ezután még leszedtek vagy 20 ezer lej értékű, vásárról megmaradt portékát tőlük, majd kiszedték ingeikből a gyöngyházbombokat is, azután nyomtalanul eltűntek.

A két kifosztott ember feljelentést tett a telegdi csendőrségen, amely széleskörű nyomozást indított a cigánybanditák kézrekerítésére.

Német manipulációnak minősítik a franciák a frankesésről szóló híreszteléseket

Az is német kitalálás volt, hogy Franciaország letér az aranyalapról

Páris, október 27.

A francia-német ellenségeskedésnek újabb tápot szolgáltat most a francia frank körüli pénzügyi háború. Ismeretes, hogy az utóbbi időben riasztó hírek terjedtek el a francia valutáról, sőt egyes, ellenőrizhetetlen forrásból származó hírek szerint Franciaország is letér az aranyalapról. Ez a híradás egyelőre alapvetően bizonytalan. Most a francia pénzügyi körök határozottan azon véleményüknek adnak kifejezést, hogy a francia frank elleni ro

ham német manipulációra vezethető vissza. Szerintük a francia pénzegység biztonságát a német kontreminörök aknázzák alá. A párisi bankárok hivatkoznak a Völkischer Beobachter egyik legutóbbi cikkére, amelyben a hitlerista lap megígérte, hogy ingadozását. Közvetlenül a cikk után kezdődtek volna meg a londoni és más piacokon a német ügynökök tőzsdeműveletei a frank ellen, miközben azt a hírt is világszerte költötték, hogy Franciaország letér az aranyalapról.

Előkelő angol vendége van Budapestnek

Budapest, október 27.

Sir Eduard Boyle, az angol parlament balkánbizottságának elnöke szerdán Budapestre érkezett. Az angol államférfit ünnepélyes fogadtatásban részesítették. Sir Eduard Boyle elmondotta, hogy nagyapja Kossuth Lajost annakidején Londonban vendégül látta és az ő magyarkor iránt érzett rokonszenve is innen származik. Sir Boyle, aki a háború alatt Szerbia kormánybiztosa volt, kijelentette, hogy Magyarországgal nem bántak el méltányosan.

Newyorkban tilos a „Német nap”

Newyork, október 27.

A Newyorkban tartózkodó német nemzetiszocialisták „Német nap” cím alatt nagy Hitler-ünnepséget terveztek, ezt azonban a newyorki polgármester rendeletileg betiltotta. A rendezőség a törvényes szabadságra való hivatkozással tiltakozott a betiltó végzés ellen, mire a polgármester újabb rendeletet adott ki s ebben megindokolta előbbi végzését.

A polgármester indokolása röviden ez volt: Sehol sem lehet kötelességük a felelősségteljes hatóságoknak az, hogy a szélsőséges áramlatok szabadjára engedéllyel megbontsa a polgárok nyugalalmát.

A cseh kormány halotti csendet akar teremteni

Teljessé teszik a kisebbségek elnyomását

Prága, október 27.

A cseh kormány nem áll meg féltón, hanem a legtovább is el akar menni a kisebbségek ellen indított vad hajszában. Akkor, amikor a párteloszlító törvényt hozták, Benes egyik közeli befutója úgy nyilatkozott, hogy a feloszlított pártok képviselőitől nem szedik el a mandátumokat, mert a csehszlovák kormány meg akarja őrizni a parlamentárizmus minden külső jellegzetességét.

Ez az álláspont később megváltozott. A szénatásba már be is terjesztették, sőt részben le is tárgyalták a pártelosztásokról és mandátummegfosztásokról szóló javaslatot. A csehszlovákiai magyar kisebbség a javaslattal szemben erőteljes álláspontot foglalt el. Korláth Endre ruszinszkói magyar szenátor kijelentette, hogy a javaslattal a kormány a már eddig is eléggé gyakorolt parlamenti diktatúrát akarja szentesíteni és teljessé tenni. A javaslat benyújtását lapbetiltások, tömeges le-tartóztatások előzték meg, a cseh hatóságok minden rendelkezésükre álló eszközzel a kisebbségek letörésén dolgoznak s így nem is nehéz kitalálni, hogy a javaslattal a kormány nem a rossz külpolitika és a még rosszabb belpolitikai helyzet ellen akar védekezni, hanem valódi célja a kisebbségek végleges letörése és halotti csend teremtése az országban. Korláth ezután felolvasta a magyar ellenzéki pártok közös határozatát, amely nemcsak elveti a javaslatot, hanem élesen tiltakozik is a kormány felismerhető kisebbségellenes szándékai miatt.

Szörnyű vérengzés az örökség miatt

Erzsébetváros, október 27.

Az Erzsébetváros közelében fekvő, száz lakosságu Zendersch községben megdőbölt vérontás történt, amelynek egy védtelen öregasszony, annak leánya és legényszámba menő unokája estek áldozatul.

Weber, ottani mezőgazda, felesége halála után örökös viszálykodásban élt Konyen Anna nevű anyósával, akiről azt hitte, hogy őt örökségében megrövidítette. A szűnni nem akaró ellenségeskedés most szörnyű vérontásban robbant ki.

Weber fiére társaságában berontott a 60 éves matrónához, akit az egyik egy hatalmas járomszeggel, a másik pedig fejével addig ütött, amíg lelét ki nem adta.

A vér látásától megvadult gazdák ezután az öregasszony Anna nevű leányának lakásába siettek, ahol hasonló kegyetlenséggel először az asszonyt, majd annak 19 éves, András nevű fiát verték agyon.

A gyilkosok ezután a csendőrségre mentek és önként jelentkeztek. A három áldozat holttestének felboncolásánál amelyet a vasbavert gyilkosoknak is végig kellett nézniük, mindketten elájultak, mire a hatósági orvos intézkedésére elvezették őket.

A vizsgálat folyik

Borotválkozás előtt NIVEA akkor utána sima lesz a bőre.

Tehát először puhítsa meg a szakállát Nivea-val és csak utána szappanozzon és borotválkozzék. Így eléri azt, hogy, ha érzékeny a bőre az nem fog kipattanni és kisebesedni. — Próbálja meg már holnap, reggel! A borotválkozás lényegesen könnyebben fog sikerülni és fájdalommentes lesz. Mitől ez a hatás? Az EUCERIT-től! Ezért pótolhatatlan és nem utánozható a NIVEA.

BEIERSDORF & CO. S.A.R.L., BRASOV
NIVEA-CREME: Lei 16.— 72.— NIVEA-OLAJ: Lei 55.— és 85.—

Madgearu megegyezett a külföldi hitelezőkkel és visszatér Bukarestbe

Ellentétes kommentárok a megegyezés jelentőségéről

Bukarest, október 27.

A párisi pénzügyi tárgyalások eredményének a kérdése, amelyről pedig nagy mértékben függ a kormány sorsa, ma sem világosabb, mint eddig volt. Csak annyi látszik kétségtelennek, hogy az alkudozások, amelyek hétfőtől kezdve a francia külügyminisztériumban közvetlenül folytak egyfelől a francia, angol és csehszlovák hitelezők képviselői, másfelől pedig a román delegáció között, végetértek s

mára már elkészül a megállapodás végleges szövege is.

Ez kiderül abból a jelentésből is, amelyet a Havas-ügynökség, a francia kormány felhivatalos távirati irodája, adott ki.

Hogy azonban az adósságtörlesztési részletek csökkentésére és a pénzügyi ellenőrzésre nézve milyen eredményt sikerült Madgearu pénzügyminiszternek Párisban kivívnia, arra nézve olyannyira megoszlának a nézetek, hogy tisztán látni teljes lehetetlenség.

Madgearu tegnap este visszaindult Párisból s pénteken délután érkezik meg a fővárosba.

Kormánykörökben azt hangoztatják, hogy a pénzügyminiszter meglehetősen sikerrel folytatta le a tárgyalásokat s jelentős engedményeket harcolt ki. Ezzel szemben Filipescu Grigore, a konzervatív párt vezére, aki szintén most tért vissza a francia fővárosból, ahol közelről figyelte a hitelezőkkel végbement tárgyalásokat, lapjában, az Epocában, odanyilatkozik, hogy

Madgearu lényegében eredmény nélkül tér haza.

Az Epoca intervjút közöl Filipescutól, aki arra a kérdésre, milyen benyomásokkal szerzett a párisi pénzügyi tárgyalásokról, a következő szavakkal válaszolt:

— Az ország fizetni fog!

E lakonikus kijelentés után Filipescu még elmondta, hogy miután elhamarkodott transzfermatoriusos rendeletével Madgearu az ország ellen fordította Franciaországot, Angliát és Amerikát, Párisban egy ebédre való meghívásért feladott mindent s beadta a derekát a hitelezőknek. Madgearu ugyanugy járt most a francia fővárosban, mint 1931-ben Popovici akkori pénzügyminiszter, aki a lehető legkedvezőtlenebb feltételek mellett ütötte nyelbe a stabilizációs kölcsön második részletét.

Végül hangoztatta Filipescu, hogy ő pontosan tudja, mi történt, őt nem fogják félrevezetni a hamis beállításokkal s ha majd a pénzügyminiszter beszámol utja eredményéről, ő majd ki fogja mutatni, hogy mi a valóság.

A LIBERÁLISOK OSTROMA

A Duca vezetése alatt álló liberális párt vezetősége szinte naponta tanácskozik kormánybuktató harcának minél békélyesebb megszervezéséről.

A Curentul mérésülése szerint az öliberális vezérkar határozata értelmében Duca a jövő héten kihallgatáson jelenik meg az uralkodónál s részletesen kifejti pártja álláspontját a politikai helyzetet illetően.

Ami a párt magatartását illeti, az öli-

berálisok csak a parlament megnyitójától szándékoznak távolmaradni, míg a rendes üléseken minél teljesebb számban résztvesznek és rendszeres obstrukcióval igyekeznek majd akadályozni a kormány munkáját. Ezzel párhuzamosan, állítólag, általános passzív rezisztenciára fogják felhívni az országot a kormány ellen. Ezt az akciót kiáltványval vezetik be, amelyet igen heves hangnemben szerkesztettek meg s amely a párt végrehajtóbizottságának vasárnapi ülésén kerül végleges jóváhagyásra. A kiáltványban — amint a Calendarul értesül — kiméletlenül ostromozzák a kormány ténykedését s különösen Madgearu pénzügyi politikáját, amely az elmúlt öt év alatt a rendes költségvetéseken kívül a liberálisok szerint nem kevesebb, mint 47 milliárd lejét emésztette fel az államnak. Leghevesebben azonban amiatt támadja a liberális kiáltvány a kormányt, hogy bátorítja és szubvencionálja a fasiszta jellegű jobbszélső mozgalmakat s

ezáltal szabad utat enged az állapotok anarchizálásának.

A JÖVŐ HÉTEN DÖL EL A KORMÁNY SORSA

Politikai körökben úgy tudják, hogy a jövő hét közepén a kormány párt vezérőbizottsága sorozatos tanácskozásokra ül össze. Tüzetes vita tárgyává teszik ez alkalommal a kormány helyzetét, különös tekintettel a párisi tárgyalások kimenetelére és azokra a nehézségekre, amelyek a kormányra a parlamentben várnak, aholis Maniu hívei minden valószínűség szerint nyíltan szembe fognak fordulni a Vajda-kabinettel.

A jövő hét folyamán dől el feltétlenül az is, átszervezik-e egyáltalában a kormányt, vagy sem? Mihailachenak és híveinek az álláspontja állítólag azonos nagyjában a Maniueval, hogy tudniillik nincs értelme már az átszervezésnek, hanem azt a kérdést kell tisztázni, érdemes-e a pártnak vállalnia az őszi parlamenti ülésszak kockázatait?

A táblai ügyész életfogytiglani fegyházat kért a herkulesfürdői rablógyilkosokra

Az ítélethirdetést a bíróság elhalasztotta

Temesvár, október 27.

Most került a temesvári ítélőtábla elé az a borzalmas rablógyilkosság, amelyet egy évvel ezelőtt a herkulesfürdői Eberle-villában követett el Brataseanu János és István, valamint egyikük vadházastársa, Stanculescu Anna.

Ez a három bukaresti jómódár szobát bérelt Eberle Keresztély villájában. Stanculescu Anna költözött be elsőnek kitanulmányozta a terepet s azután meghívta a két cinkost, hogy a rablógyilkosságot hajtsák végre. A Brataseanu fivérek még a megérkezést követő éjszaka elkövették a rablógyilkosságot. Hosszas hajszát követően fogták el őket, Stanculescu Annával együtt s átadták a karabélyesi ügyészségnek. A bíróság a Brataseanu fivéreket 10—10 évi, Stanciu-

lescu Annát pedig 4 évi fegyházbüntetésre ítélte. A három elítélt felebbezett, s így került ügyük a temesvári ítélőtábla elé. A mai tárgyaláson Lungulescu ügyész azt fejtegette, hogy a törvényszék ítélete enyhe, mert a három gyilkos esetében bebizonyosodott, hogy előre megfontolt szándékkal ölték meg az Eberle házaspárt. Az előre kitervezett gyilkosság mellett bizonyít az, hogy kihelyezett vasrudakat vittek magukkal és két üveg petrolomot is beszerettek, hogy a villát a holttestekkel együtt fegyűjtsák.

Az ügyész vádbeszéde végén életfogytiglani szóló fegyházbüntetést kért a bestialis rablógyilkosokra.

A tábla az ítéletkihirdetést bizonytalan időre elhalasztotta.

Nemzetgyalázással kombinált erkölcstelen merénylet címén Feljelentést tett egy váradi leány hűtlen udvarlója ellen

Faji és fajtalankodási sérelmekről panaszkodik Bokuț Ilona

Nagypárad, október 27.

Bokuț Ilona 22 éves nagyváradi leány igen érdekes feljelentést tett Bálint István 33 éves borbély ellen. A feljelentés a következő vádakból emeli egyszerre a váradi Figaró ellen:

Erkölcstelen viselkedés — súlyos testi sértés — nemzetgyalázás.

A feljelentés szerint ugyanis Bálint egy napon bement a leányhoz, mikor az egyedül volt otthon, erkölcstelen szándékkal közeledett hozzá és olyan kísérletezésekbe fogott, amelyek már a perverzitás határát érintették. Ezalkalommal történt a nemzetgyalázás is, amennyiben a szóval-tás hevében Bálint olyan kijelentéseket tett, amelyek az egész román fajra nézve

sértőek.

Bálintot beidézték a rendőrségre, ahol kijelentette, hogy az egész feljelentés alaptalan. A leány, anyjával együtt, hárszát indított ellene, mert udvarolt neki, de azután nem akarta feleségül venni. Összeütközés volt köztük, de annak a leány az oka. Mikor egyszer felkereste, zsirosszódával telt csészét vágott hozzá, amely meg is vakíthatta volna. Ekkor tényleg annyira feldühödött — mondja Bálint —, hogy elverte a leányt. Nemzetgyalázás és egyéb szörnyűségek azonban nem történtek.

Bálintot egyelőre elbocsátották a rendőrségről, a vizsgálat azonban, a feljelentés alapján, tovább folyik.

Japán váratlan engedékenysége

Tokió, október 27.

Az amerikai Egyesült Államok és Oroszország feltűnő közeledése hirtelen világpolitikai fordulatot hozott. Tokiói jelentésünk szerint a japán külügyminiszter fogadta a külföldi sajtó képviselőit és megerősítette azt a hírt, hogy

Japán Oroszországgal szemben az engedékenységi álláspontjára helyezkedik s már nem követeli azt, hogy az orosz

kormány meghazudtolja a saját felhivatalosát.

Érdekes, hogy a hadügyminiszter a legteljesebb őszinteséggel meg is indokolta ezt a hirtelen jött engedékenységet. Kijelentette, hogy Japán nem akarja Amerikát és Oroszországot aggasztóan közeli barátságba sodorni annak az ürügye alatt, hogy Oroszországnak joga van tartani a japán támadástól.

Gömbös egy napig marad Szófiában

Isztambul, október 27.

Gömbös magyar miniszterelnök és Kánya Kálmán külügyminiszter szerdán este fél nyolc órakor vonatra ültek és utnak indultak Szófia felé. Az állomás a tartományi kormányzó, a város polgármestere, a magyar követség és számos török előkelőség búcsúztatta a magyar politikusokat.

Gömbösök csak egy napot töltenek Szófiában, ahol különböző politikai kérdésekről tárgyalnak.

— Akinek a szív működése rendetlen, erőlködés nélkül úgy érhetnek el könnyű székeket, ha naponta reggel éhgyomorra megisznak egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet. Szív- és szívrohamok megelőzésére és a „Ferenc József” vizet szívélisírosodásnál és billentyűhibáknál is enyhén, biztosan és mindig kellemesen hat.

Kitüntetés angróban

Berlin, október 27.

Hitler kancellár elrendelte, hogy a nemzeti-szocialista párt legrégibb tagjai között százezer darab becsületjelvényi osszanak ki. Tekintettel arra, hogy a párttagsági igazolványokat mindjárt a kezdetkeztől számolták, a kitüntéseket az 1-től százezerig terjedő sorszámu igazolványok tulajdonosai kapják.

Csehszlovákia is felveszi a diplomáciai kapcsolatot Oroszországgal

Prága, október 27.

A szenátus külügyi bizottságában Plamínek asszony szenátor nő indítványt terjesztett elő, hogy Csehszlovákia vegye fel a diplomáciai kapcsolatot Oroszországgal, mert Csehszlovákiának súlyos gazdasági kára van abból, hogy nincs meg a rendes viszony közte és a szovjet között.

A javaslatot a külügyi bizottság egyhangúlag elfogadta.

Meg kell jegyeznünk, hogy a javaslatnak inkább elvi, mint gyakorlati jelentősége van, mert Oroszország és Csehszlovákia között eddig is megvoltak a kereskedelmi kapcsolatok, sőt három éve már, hogy Prágában orosz ügyvivő van.

Litvinov december közepén érkezik Washingtonba

Reval, október 27.

Moszkvai jelentések szerint Litvinov és az amerikai külügyi hivatal között rendkívül élénk levelezés és táviratváltás folyik addig is, amíg Litvinov személyesen is megérkezik Washingtonba. Moszkvában egyébként úgy tudják, hogy a szovjetek külügyminisztere december 16—18 között érkezik vissza Moszkvába, visszavezető útjában azonban meglátogatja Londont és Párisot is.

Női divatszalonok Férfi divatszabók Női kalapszalonok

gyermekruha varrodák, fehérneművarrodák figyelmét felhívjuk arra, hogy a legújabb

ősz és téli divatlapok

igen nagy választékban kaphatók a Brassói Lapok Könyvoszláiyában

HIREK

Tomcsa Sándor:

Egy harmincöt éves hölgy naplója

1933. január 1.

Ma elhatároztam, hogy naplót fogok vezetni. Mikor ezt egy urnak, kit gyakran látok magam körül, említettem, az illető szimpatikusnak látszó ur, kétségtelenül halkan és fioman megjegyezte, hogy ehelyett nem vezetnem inkább a háztartást? Persze, erre felugrottam és kikértem magamnak ezt a bizalmaskodást, aztán a szobalány kisöppörte a cserepeket. Ma az ég olyan zöldes-kék volt, mint a pizsamám és egyéb feljegyzésre méltó nem akadt.

Január 5.

Egy kicsit sirtam, nem sokat, apró pici gyöngyök gördültek végig orcámon, halkan pihegtem, aztán a szobalány összesöpörte a billentyűket, külön a fehéreket és külön a feketeiket. Istenem, nem is csoda, hisz, hogy így mondjam, az elmúlás próbált vizitálni nálam. Persze nem fogadtam és némileg megnyugodtam és képes voltam megülni harmincötödik születésnapomat. Egyszerű kis vacsorát adtam, persze a többi hölgyre való tekintettel nem volt szó születésről és mivel nem szerettem az ünnepeket, azt mondtam, hogy az egész az angol nagykövet kedvéért történt, ő azonban délután felfutott, hogy ne haragudjon Malvinka, de Londonba kell szaladnom, hogy a fene egye meg azt a nagypolitikát. Mikor éjteltán a vendégek elmentek, egy ur itt maradt, imádatlalt csüngött rajtam, de mikor látta megközelíthetlenségemet, sóhajtott és a szobalánnyal csináltatott két tojásból rántottát. Ma havazott. Olyan fehér a hó, mint a vállam. Néha szédülök.

Január 19.

Ez az ur már igazán tűrhetetlen a tolakodásával. Ma délelőtt is bejött a hálószobámba, imádatlalt csüngött rajtam, aztán kétségkívül finoman, halkan és szerényen, valami ruhadarabjai után érdeklődött. Mondtam: mit gondolsz, én mi vagyok neked, erre érdekes, de mintha kissé fáradt mosollyal, távozott. A szobalány ilyenkor már tudja és jön a seprével. Ma elhatároztam, hogy harmincötödik születésnapomat nagyobb fényvel ülöm meg. Istenem, hogy telik az idő! Az ég ma szürke volt, csodálatos zöldes-szürke, elhatároztam, hogy egy ilyen színű délutáni ruhát csináltatok, puffos ujjakkal, gombdiszítással. Gyakran szédülök.

Február 7.

Harmincadik születésnapom megünneplésére megírtam az előkészületeket. Tekintettel azonban a világban dúló állítólagos ugynevezett nyomorra, melyről a már említett halkan és finom ur informált, hajlandó voltam az ünnepség fényéből engedni. Ezért a tárgyalás folyamán leültöttem a jazzból két embert, leültöttem a divatos énekest, leültöttem hat világhírűt, három vázát és Mozart mellszobrát. A halkan és finom ur a tárgyalásról direkt egy szanatóriumba vonult, hol remélhetőleg már eltávolították belőle a szilánkokat. Most felkeresem, mert távollette bizonyos zavarokat idézett elő. Elfelejtette ugyanis átadni azokat a színes papirokat, melyek értem vannak s melyeknek ő ismeri a lelőhelyét. Járt az orvos és megnyugtatóan, hogy simán fog menni minden. Mire a zöldes-szürke ruhám elkészült, az ég kiderült s így kénytelen voltam azt a szobalánynak ajándékozni. Igazán abnormis idők járnak!

Március 11.

Az orvos minden nap háromszor jön, biztat, bátorít, de én alig találom a helyemet. Az egész ház aggódva várja a nagy pillanatot. A halkan és finom ur átézve állapotomat, inkább a törvényszék épületében tartózkodik. Huszonötödik születésnapom ünnepségeinek programja is leköti, melynek fényéből, átézve a mai időket, megint leültöttem három kisebb-nagyobb szobrot.

Március 23.

Minden pillanatban bekövetkezhet az orvos kijelentése, hogy a halkan és finom ur, mivel felállt, hogy személye e lelki állapotomban legesetleg hat rám, teljesen beköltözött a törvényszék épületébe. Hogy repül az idő! Ma lett volna huszonhatodik születésnapom megünneplése, de ilyen körülmények közt elhalasztottam. Megvárom már a huszonötödikét. De úgy érzem, hogy itt a pillanat, óh, csak lenne elég erőm!...

Március 24.

Vége! Megszületett! Kimondhatatlan boldog vagyok. Pubinak hívom. Pubi, Pubikám, mondom és már látom magamat, amint hiszéken végig megyek vele a korzón. De halkan, hogy megébredt, rohanok hozzá... Este az angol nagykövet helyett Somlaít fogadtam, de legalább nem rohan minden pillanatban Londonba. Például ma sem rohan. Ő kérdez-

— Masaryk elnök kapja a pozsonyi várat. Pozsonyból jelentik: A városi közgyűlésen határozatot hoztak, amely szerint a pozsonyi várat és környékét rövidesen rendbehozzák. A vár mindenkor a magyar királyok tulajdona volt és így — cseh vélemény szerint — Masaryk elnök a jogutód, akinek részére most a várat átadják.

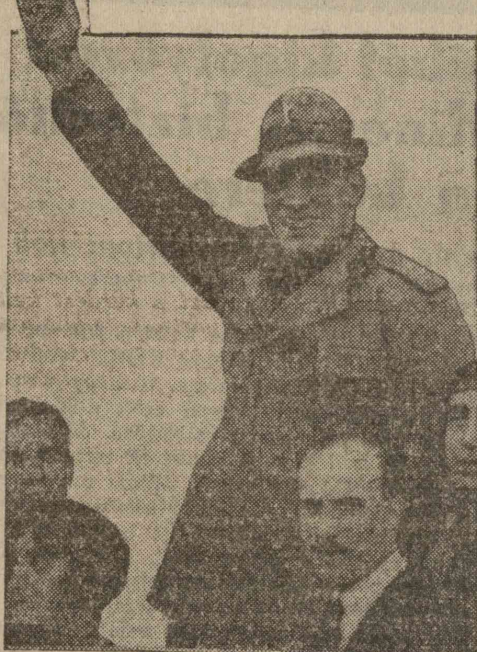
— Részegen a halálba. Szatmárról jelentik: Pataki Sándor 18 éves szatmári iparoslegény csütörtökön hajnalban felakasztotta magát és azonnal meghalt. Pataki szerdán egész éjjel mulatott és mámoros fővel követhette el az öngyilkosságot.

— Október 28-án nyílik meg a brassói kiállítás-kiállítás. Nagyban folynak az előkészületek a brassói kiállítás-kiállításra, amely október 28-án nyílik meg a Gewerbeverein Ferdinánd király-körút 7 szám alatti helyiségeiben és október 30-ig tart. Ez Románia legnagyobb kiállítás-kiállításának ígérkezik, amennyiben kiállításra kerülnek: viziszárnas, (lúd és kacs), tyúk, galamb, nyul, különböző fajú kutya, merinói juh, majom, ezüst-róka, számai macska, idomított házi macska-fajták, díszhalak, fácán, páva és a szárnyasok többi tömege. A kiállítás ismerkedési estjét 28-án este tartják meg az Iparegyet helyiségében este fél 9 órai kezdettel.

ABLAK

Levelet olvasok egy kedves nagybetegről, a szenvedéséről, a gyógyulási lehetőségéről, az utolsó műtétről, melynek hatása elé reménykedve tekintenek. Amikor a levelet kinyitlom, már több, mint negyvenéves órája tudom, — sürgönyökből, újságokból —, hogy a nagybeteget meghalt. Ez a levél tehát az éltől, mely még nincs megmerevedve s én, aki rátekindek, a jövő vagyok, aki szomorú bölcsességgel állapítom meg, milyen gyarló az ember. Tér és idő játszik velem. Mint hogy a levelet egy másik országból hozta a posta több napon át, a tér idővé válik. Így szemléli a mozgó multat, mint jelent, egy Csillag, mely a Földre néz. A fény-sugár másodpercenként 300.000 kilométer sebességgel halad. Ennél fogva a Szíriuszról 16 év alatt ér a földre (16 fényév alatt). Ha valaki most a Szíriuszról egy erős messzelátón a Földre tekintene, a világháború 1917-iki dühöngő harcát szemlélhetné Franciaországban és Olaszországban s minket valamennyiünket 16 évvel fiatalabbnak látna. Nem mint multat. Hanem mint jelent. Nem mint képrázatot. Hanem mint valóságot. Azokra a rejtélyes erőgyűrekre gondolok, melyekben élünk s kezembem — észreveszem — megérezhet a levél.

CARNERA, MINT FASISZTA

A napokban győzte le irlózatot küzdelem után, de csak pontozással Primo Carnera, a husztonynak nevezett olasz ökölvívóbajnok a spanyol Paolinot. Kenesén tudják Carnera-át, hogy mielőtt teljesen az ökölvívásnak „szentelte” hata’mas ököleit, tagja volt az olasz fasiszta milícia-nak. Kétes értékű győzelme után a husztony ismét egyenruhába öltözött és a könnyen lelkesülő olaszokból lelkes ovációkat csalt ki.

— Milyen idő lesz? A budapesti meteorológiai intézet jelentése szerint sokhelyütt eső várható, északnyugati szelekkel és fokozatos lehűléssel.

— Mozgalmas nap a zsidói járásbíró-ságon. Szokatlanul mozgalmas napja volt ma az egyébként csendes zsidói járásbíró-ságnak. A farkasmezői közsé-bánya ügyében hosszú vád-vona után végre sorrendi tárgyalást tűztek ki. Tizenkét község lakossága várta ezt a napot, hogy végre hozzájusson keserveken megoldozott munkabéréhez. Reményük azonban ezúttal is meghiúsult. Az 1931 november 1 óta fennálló munkabérvé-telésüket most sem kapták meg. A járás-bíró-ság a folytatódó tárgyalást november 21-re tűzte ki, amikor is a kincstárnak igazolnia kell, hogy a vállalat valóban kétmillió lej tagdíjjal van hátralekban. Ezt követi a vállalatnak farkasmezői és Zsidóval szemben fennálló

te, hogy hol a férjem? De tényleg, hol is van a férjem?

Április 9.

Ez az én kicsi mindenségem gyönyörűen fejlődik. Pedig bizony megijedtem volt, mert meghátította a hasikáját. Olyan kedves, olyan drága, ahogy issza a tejeskását...! Ma kiküldtem sétálni a szobalánnyal, kérdezték is, hogy kié a kicsike! A férjemért kezdek aggodni.

Április 30.

Pubitól el van ragadtatva mindenki. Bloch-

74.000 lejes községi adótarozása. Ezeket az összegeket kell a törvény szerint legelsősorban kiegyenlíteni s ha jut még, jöhetnek a többi hitelezők: a munkások.

— Szekerével ráhajtott a tanítóra. Csikszere-dáról jelentik: Sárossy Béla csikszere-dáról tanító egyik este feleségével és egyik kollégájával együtt a lakására igyekezett. A koromsötétben kézilámpával világította meg a házaspár az utat. Ennek ellenére Olti Gyula gazda vágató lovaival oly szerencsétlenül hajtott a házaspárra, hogy Sárossy a szekér alá került, míg felesége az árokba zuhant. Mindketten súlyos, de nem életveszélyes sérüléseket szenvedtek. A gazda ellen megindult az eljárás.

— SZAKMA, AMELYBEN NINCS MUNKANÉLKÜLISÉG. Az Egyesült Államokban találták ki azt a kegyetlen megállapítást, hogy ott csak egy szak-mában: a bűnözőkben nincs munkanélküliség. A hadügyminisztérium államtitkárnak statisztikája szerint az országban több mint 400.000 ember bűnös uton keresi a kenyerét. A bűn ellen hozott törvények végrehajtása az állam-nak a múlt évben négytízmillió dollár-jába került s tizenegymilliárd dollár ér-ték pusztult el a rablás, lopás és egyéb bűnök folytán.

— Nagyszabású ünnepre készül Csikszere-dai katolikus közönsége. Csikszere-dáról jelentik: A város katolikus társadalmi október 29-én nagyszabású ünnepre készül. Ezalkalommal szándékozik Krisztus királyságának és a kereszténység 19 százados évfordulójának ünne-pét megülni.

— Almaháboru Nagybanán. Nagy-bánán ilyenkor nagy sürgős-forgás van. Most zajlik le az almaháború és a bá-nyavidék híres almaháború körül a fél város érdekelve van. Ugyanőkök jön-nek-mennek, a fuvarosok keresnek, a közvetítők serényen buzgólnak, va-lósággal „alma-lázban” ég a város. Ezzel magyarázható az a csunya verekezés, a mely az István-szállóban zajlott le. Ro-senberg Jenő szállító és Lazarovits Mó-zes halkereskedő között egy almahá-bo-rozási üzletből kifolyólag nézeteltérés támadt. Ugy határoztak, hogy a vita el-döntését választott bíróságra bízzák. A választott bíróság össze is ült és Ro-senberg Jenő javára döntött. Lazarovits azonban nem nyugodott bele a döntésbe és a bíróság ülése után rátámadt Ro-senberg Jenőre azzal, hogy lekenyerezte a bírát. A veszekedés hevében durván megsértette Rosenberget, mire az úgy fejbe vágta Lazarovitsot, hogy azt azon-nal elöntötte a vér. A nők sikoltozni

né ugyan azt állítja, hogy nem fajtiszta, de Blochnéból az irigység beszél. A férjemért igazán kezdek aggodni.

Május 15.

Oh, csak hogy megértem ezt a napot! Pubi ma délből ugatni kezdett, délután Somlaít ki-neveztek angol nagykövetté és estére a fér-jem kiszabadult. Most is olyan halkan és finom. Holnap majd megbeszéllem vele a huszonket-tik születésnapom ünnepségeinek programját. Istenem, ha elgondolom, hogy száguld az idő...

Korlátlan lehetőségek

tág tere nyílik holnapi szá-munkban. A DIANA sósbor-szesz meglepetése Önnek is szól!

kezdek. Lazarovits székét ragadott és le akarta ütni Rosenberget, akinek idő-közben társa, Kampfner Hermann is se-gítségére sietett. A verekezésbe a többi vendégek is beavatkoztak. Székek és bil-lárd-dákok emelkedtek a levegőbe és az általános verekezésnek csak a rend-őrség vetett véget.

* ORVOSI HIR. Dr. Schlesinger S. belgyó-gyász rendelőjét Str. I. I. C. Brătianu (Kórház-utca) 41. szám alá helyezte át. Telefonszáma 132.

— A FRANCIA BÜVÉSZ HAGYA-TÉKA. A francia kormánytól három-száz francia bűvész emelt panaszt ami-att, hogy a híres-nevezetes Houdin Ró-bert bűvészmester hátrahagyott szer-tára valahol lomtárba került. Tekinté-lyükben érzik magukat ezáltal megká-rosítva. Követelik, hogy Houdin hagy-a-tékát méltó keretben állítsák ki. Ennek a követelésnek van némi jogosultsága, mert Houdin volt az, aki annakidején bűvészmesterségével a fellázadt afrikai törzseknek Franciaország számára vissza-hódította. Többek között lefejezte és aztán új életre keltette a lúzádok előtt segédjét, Houdin halála után nagyne-hezen sikerült csak egy Melies nevű magánembernek a bűvész szerkesztéssel került szertárát összegyűjteni és a mű-vészetek konzervatóriumának ajándé-kozni.

— Elrontott gyomor, bélzavarok, émely-gés, kellemetlen szájíz, homlokfájás, láz, székszo-rulás, hányás vagy hasmenés eseteinél már egy pohár természetes „Ferenc József” keserű-víz gyorsan, biztosan és kellemesen hat.

— Kéményseprő vizsga. Egész Romá-niában Temesváron volt a kéményseprők első képesítési vizsgája. Harminchét kéményseprő segéd állott a vizsgázó bi-zottság elé. Nem lehetett róluk megáll-a-pítani, hogy kéményseprők, mert mind civilben voltak. De azért a hozzájuk in-tézett szakkérdésekre, amelyekre Zbegab Vazul mérnök és Wollschütz József ké-ményseprési társulati elnök akarták a feleleteket tőlük, szépen és értelmesen válaszoltak. Mikor este a vizsga végével a városházáról távoztak, találkoztak egy hazatérőben levő öreg kéményse-prővel, akinek már nincsen szüksege a vizsgára, mert nemsokára nyugalm-ba vonul. Hozzárohantak és teljesen meg-kopaszították a seprűjét: hadd legyen szerencséjük.

Belügyminiszteri rendelet alapján kényszeríti a csikszere-dai rendőrség a borbélyokat a vasárnapi nyitva-tartásra

Csikszere-d, október 27

Részletesen megírtuk, hogy a csikszere-dai borbély- és fodrászmesterek alkal-mazottjaikkal egyetemben a munkaügyi miniszter közismert vasárnapi záróra-rendeletével kapcsolatosan elhatározták, hogy egyáltalán nem nyitnak. Azt is jelentettük, hogy az ügybe a rendőrség is beavatkozott. Tudósításunkkal kap-csolatosan a csikszere-dai rendőrség fel-hívása alapján kötelesszerűen le kell szegezniük, hogy a rendőrség fel-sőbb rendelkezés alapján jóhiszeműen járt el.

A miniszteri rendelkezéssel egyidejű-leg a rendőrség is utasítást kapott 12792 —1933 szám alatt, melyben utasítják, hogy a borbélyokra vonatkozó munka-ügyi miniszteri rendelkezésnek a lehető legnagyobb erővel szerezzen érvényt. Vagyis: vasárnap délelőtt tartassa nyitva az üzleteket és hétfőn délelőtt zárasson be. A kihágókkal szemben pedig erőlye-sen járjon el. A csikszere-dai rendőrség a felsőbb utasítást hajtotta végre, me-lyet minden bizonnyal a többi városok hasonló intézményei is megkaptak és így előbb-utóbb rendőri beavatkozásra kerül ott is a sor, ha közben a miniszter közmegegyezésre nem intézi el ezt a tengerikigvívó dagadt ügyet.

Kolozsvári kaleidoszkop

Egy város akar megszólalni célkitűzéseit, társadalmi harcain, egyéni botlásain, közéleti konfliktusain keresztül. Események és emberek a szerény lapoknak szereplői. A kaleidoszkop fordulását színeit és alakját az események rendezik. Programot nem adunk. A program folyton változó, amelynek irányát, érdekességét ennek a városnak folyton változó, formálódó, fejlődő, vagy hanyatló tünetei szabják meg.

Kolozsvár, 1933. Ez lenne a legtalálhatóbb cím e rövid időközben megjelenő leveleknek. Kolozsvár, 1933? Valamikor aranykora, a munkáskezeknek kenyeret adó vállalatok összeomlása, a polgári szorgalom beteges hanyatlása, a közéleti tisztaság elhomályosulása, kétségbeesett élet-halálharc a kenyérért, a polgári becsület fogalmának devalválódása, a kispolgár elproletarizálódása, a művészetnek és irodalomnak vergődő küzdelme a közöny és megértetlenség ellen, öngyilkosságok és családi tragédiák fluktuáló sorozata adja meg a mai erdélyi városok közös ismertetőjelét. Ebben nem kivétel a valamikor „kincses” jelzővel és „kisathén” epithetonnal hivatkozott Kolozsvár sem.

A kaleidoszkop eserepei nem derűs kloritákkal verődnek össze. Az események mind sötétebb színt öltenek, a krónikás sem festheti tehát át derűlátó filozófiával napsgarasakká. A szürke kronikája lesz ez a rovat. A sántaördög kirándulása a kolozsvári háztetők felett, amelyeknek fedeleit leemeli, hogy bemutassa egy város társadalmának egymáshatoló életét.

Likvidál a kolozsvári Marmorosch Három üzlethelyiségre parcellázták a régi Kikakker helyét

A Marmorosch bank bukása óta a bank helyiségének a Főterre és a Szentegyház-utcára eső frontján lehúzott redőnyök jelzik, hogy a pénz virágzó színhelyét a pár évvel ezelőtti fellobbanó gazdasági tüzzel felemészítette. Bent a redőnyök mögött csak egypár asztalnál dolgoztak a tisztviselők. Likvidálták a bukott bank ügyeit. A csendes, feltűnés nélküli likvidálás, amely mögött sok odavesztett polgári vagyonnak gondja, könnye, összeomlása húzódik meg, a napokban ért véget. A bank az utolsó buzdorajaiával berendezett helyiségből, hogy átadja a peches helyiséget más célokra. A bank hatalmas vaskasszáit áruhába bocsátották, az elegáns íróasztalokat és egyéb berendezési tárgyakat elraktározták. A Discom, amely ideiglenesen működött a nagy helyiségben, szűkebb helyiségben húzódott össze.

Mi történik a helyiséggel? Ez a kérdés több mint egy év óta foglalkoztatja a kolozsvári üzleti piacot. Hónapokig vajdult a terv, hogy ismét kávéházzá alakítsák a Marmorosch Bank hatalmas helyiségét. Valamikor itt volt Kolozsvár legvirágzóbb kávéháza, a „Kikakker Kávéház”.

A Kikakker Kávéház mégsem támad fel. Nagyon érdekes, hogy mi hiúsította meg az egyébként is kétéves sikertű új kávéházalakítási terveket. A New-York kávéházakat négyezer körüli új beruházással a tulajdonosok: Turay Elemér és Rosenfeld Viktor felfrissítették, vonzóvá és frekvenciát tettek. Ha a Marmorosch helyén tényleg új kávéházat alakítanak, az új kávé feltétlenül megbukik. De bukásával esetleg magával rántja a jobbsora érdemes új New-York üzemet is. A tulajdonosok tehát kibérelték a Marmorosch helyiségét, három üzlethelyiségre parcellázták, amelyből egyet, a legnagyobbat egy modern sörcsarnok céljaira a bérlők maguk rendeznek be, a másik két, szintén nagy helyiséget az Unió szállító- és a Constructio villanyberendezési cég bérelt ki. Így szabadult meg Kolozsvár egy biztos bukás elé néző kávéházi gründerlástól.

Királynapiak előtt áll Kolozsvár

November 5-én felszentelik a görögkeleti katedrális — Az egyháznak szomszédait a katedrális szomszédságában lévő szimbolikus páholy

Régebben, ahogy a vonat bekanyargott a kolozsvári határba, messziről látta az utas, hogyan nyújtja fel karját az égnek a Szent Mihály-templom karcsú tornya. Ez a torony és ez a kereszt valóságban uralkodott a város madártávlatán. A távlati láték egy új szimbólummal gazdagodott. A gótikus torony mellett a bizánci kupola keleti hármassal keresztjével. A katedrális, amelyet a huszas évek elején kezdtek építeni s amelyben közel százmillió pénzfeláldozat fekszik, büszkén emelkedik a város fölé. Ha valamivel kisebb és alacsonyabb is, mint a sokkal régebbi, komor kövekből emelkedő társai, azért ez is dominál, szimbólumként magasodik ki a többi házak felett.

Ha már készen van az új monumentális istenépület, meg kellett szüntetni a környezetet is. Közel hárommillióba került a térnek rendezése, aszfaltburkolata és virágkörönd berendezése. Nem csekély összeg, de ne gáncoskodjunk, mert igaz ugyan, hogy ezzel a hárommillióval a közelgő téli napok nyomorán derékasan lehetett volna segíteni, a város szépségét törekvéseinek is meg vannak a

maga princípiumai és bármily fanyarul, de szükségképpen bele kell nyugodnunk ebbe a tekintélyes költségbe.

A katedrális tehát készen várja a királynapiakat, vagyis a templom felszentelését. A környezet megsejtvé, az utastek kimosdatva, virággruppokkal teleítve emelik a kép vonzó-hatását.

Van azonban a katedrális szomszédságában egy egészen szerény, az idők folyamán szűrkére pácolt egyemeletes épületcske, amelynek földszintjén egy kis bank van. A bank felett három ablak néz ki a térre. Az ablakokban ritkán gyűl fel a világosság.

Ez a ház a kolozsvári szimbolikusok, világosságban a szabadkőművesek páholya. Ugy hiszik, hogy a görögkeleti püspökség nem tartja ezt a házat, illetve annak rendeltetését méltónak a katedrális közvetlen környezetéhez.

Komolyan beszélnek arról, hogy a püspökség vétőt emelt a szabadkőműves páholy szomszédsága ellen. Már az a verzió is járja, hogy a páholy otthonát eladónak tették.

A Mágna Kaszinóból kigolyózott Kispál Lászlót, a Minerva biztosító visszalogadta keblére

A volt háromezer holdas alispánt a dicsőszentmártoni fiók vezetésével bízták meg

Ismeretesek annak a kényes és kínos afférnak a részletei, amelyek a közeli napokban Kispál László és a Minerva biztosító társaság között folytak le, ugyszólván a nagynyilvánosság előtt. Kispál László, akinek valaha háromezer holdja fektett Küküllőmegyében és félelmetes, szigorú alispánja volt a vármegyének, a több ezer holdas fundus eluzsása után Kolozsvárra jött és a régi jó magyar összekötések „kérlek alásan, bátyám” politikája alapján egy kis színekurához jutott a Minerva biztosítónál. Sándor Béla, a Minerva vezérigazgatója valami távoli atyafiságos viszonyban lévén Kispállal, megtette őt az intézet igazgatójának.

Kispál László kedves ember, a társaságban mindenki szerette. Hegyes kis fekete szakállal, megül jószágosan mosolygott mindenkire. Ugy látszott, hogy a letört zseni révbe jutott. A kulisszák mögött azonban másképp festett a helyzet. Kispál László egy szép napon megszűnt a vállalat alkalmazottja lenni. Menesztették. Kispál perrel fenyegetőzött. És ekkor az atyafiságos Sándor Béla, a szegény Kispállal szegte a revolvert. Rábizonyította, hogy szabálytalanságokat követett el az intézetnél.

Szegény Kispállnak a súlyos vádakat parázsán kellett végigjárni. Ez azonban nem volt elég

mert ki kellett elégtetni a kaszinóerkölcsöt is. Kispál László felett a Mágna Kaszinó vésztörvényszékelt ült és kigolyózta. Szegény Kispál nem vesztett semmit ugyan ezért a kis balcsért polgári barátai szemében, de általánosságban a kényesebb és feltettebb kincsenek tartotta a kaszinóbecsületét, mint polgári állását s a kaszinói becsületbíráskodás elnökét becsületértért a járásbíráson beperelte. Itt is üldözte a balsors és Bánffy János bárót, a szigorú becsületelnököt a járásbíráskodás felmentette. Mindenkinek azt hitte, hogy az ügy lezáródott.

Pár napra rá Bánffy János nem elégedett meg a bírói elégtétellel, hanem egy nyílttér közleményben a széles közvélemény elé tette, hogy mit is állított ő Kispál Lászlóról, amiért perbe fogta. Azt állította, hogy Kispál László börtönbe jutott volna, ha a Minerva könyörtelenül folytatja ellene akcióját. Már-már azt hittük, hogy az érzékeny Kispál erre a meghurcolásra valami meggondolatlanságot követ el. De úgy látszik és ezt csak dicősebbre mondjuk, hogy okosabb ember, mintsem végső konzekvenciáig vinné a kaszinói harcot.

Ellenkezésképp, kibékült a Minerva igazgatójával, amely visszalogadta keblére s a dicsőszentmártoni fiók vezetésével bízták meg.

Kicsit megsebesült azért itt az a kaszinói moral, amelynek ebben a városban különös hagyományai vannak.

Indig Ottó „Ember a hid alatt” című darabját a jövő héten mutatják be Kolozsváron

Mit mond a darabról Holischer, az állítólagos társszerző

Indig Ottónak, a Torockói menyasszony szerzőjének, mint ismeretes, kínos színházi botrányt kellett végig szenvednie. A Vigaszínházban pár héttel ezelőtt mutatták be az Ember a hid alatt c. vígjátékát, amelyről a pesti lapok a legkülönbözőbb pertraktálásokkal kiáltották, hogy nem ő az egyedüli szerzője.

Az ismeretlenségből egy új név bukkant fel, Holischer Ferenc kolozsvári műkereskedő, a kőről kiderült, hogy a darabot ő küldötte be Heltai Jenőnek. Heltai a darabot azzal küldte vissza, hogy a darabot színpadképessé kell tenni, erre ő Indiget találja a legalkalmasabbnak. Indig a darabot meg is kapta, dolgozott is rajta, nem is egy, hanem több arisztokrata barátjának a kastélyában, amint ő ezt, a darab előadását megelőző nyilatkozataiban, a nagynyilvánosság előtt kitergette.

Indig hallgatott Holischerről és itt volt éppen a baj. Mert, ha Indig csak annyit jelent ki, hogy idegen ötletből és anyagból formál-

ta a vígjátékot, nem érhetne volna őt ezért semmi kellemetlenség. Indiget azután a támadások ellen védte Heltai. De védte Holischer is.

Budapesten már lezajlott az Indig elleni ostrom. Letelt a csoda három napja. A darabot a jövő héten mutatja be a kolozsvári Magyar Színház. Indig éppen ma érkezik haza Kolozsvárra. Ő hozza le a darabot és újra csak 3 fog megjelenni a lámpák előtt. Alkalmoszerűnek találtuk, hogy Holischertől megkérdezzük, hogyan is áll ennek a darabnak az apasága. Holischer ezeket mondotta:

— En figyelmeztettem Indiget, hogy baj lesz ebből. Próbáltam rábeszélni, hogy legkevesebb egy obligát nyilatkozatban annyit jelentsen ki, hogy a darab ötlete nem eredeti. Indig ezt válaszolta:

— Ugyan kérem, ez egy szokásos gyakorlat a színházaknál. Nem az első eset, hogy kész darabot valaki teljesen átalakít és nem a

darab ötletének és első kidolgozójának neve alatt szerepel a színpadon. Ne legyenek Önnek e felől aggodalmi, mondta mosolyogva Indig. — Mondja meg kedves Holischer, az Ön munkájából mi maradt meg a darabban?

— Kérem, válaszolta Holischer. En csak két felvonást olvastam el az Indig által átala-

kitott daraból. Ki kell jelentenem, hogy a második felvonás teljesen új és az első felvonás is teljesen fel van forgatva, át van alakítva. Amint hallom, a harmadik felvonás egészen más kifejtésű, mint ahogy én azt megírtam.

E nobilis nyilatkozat után Indig, a „szerecsse fia”, a kolozsvári bemutatót tehát nyugodtan hajlonghat a rivalda előtt.

Darabtéma eladó

— Hallotta a legjobb kolozsvári díccet?

— Mit?

— Indig udvari szállítója kiírja az üzletére ezt is: Darabtéma eladó.

— Mi ebben a dics?

— Na hallja, az illető régiségkereskedő.

Bírói engedély van rá

Nekünk is szabad jótékonykodni!

Evek óta folyik Kolozsváron a diákszegélyezési akció. Sziszifuszi törekvés ez a mai viszonyok között, amikor a jótékonyk területe a legszűkebb mederbe szorult össze. De a nehézségeket a gazdasági viszonyok leromlásával szemben lelkes emberek lankadatlan buzgóssága pótolja. Ki ne tudna arról Kolozsváron, sőt szerte az országban, hogy Inczedy Joksmann Ödön időnként otthagyja a Magyar Párt irodájának komoly zöldasztalt, hogy egy-egy város hangversenytermében, növegyetekkel összefogva a magyar dal hangja mellett nyissa meg a szíveket, helyesebben a szűkkeblű zsebeket, csekély áldozatra a kinlódó és éhező magyar diákokért.

A másik oldalon Bornemisszané Szilvássy Karola báróné, ez a legérdekesebb erdélyi jelenség pedig az „Ellenzék” menzájára agítálja össze egészen saját temperamentumával a meleg tényér le-

veseket. Hát mindez elég szépen ment idáig. Valóságos versenytűzés folyt a szemünk előtt az Inczedy Joksmann és a Bornemissza báróné vezénylete alatt dolgozó tábor között, hogy melyik csoport tud többet kipurcsolni a szikkadó erdélyi szívekből.

Ennek a nemes rivalitásnak természetesen voltak előnyei, de voltak hátrányai is. Előnye: a versengés szellemében rejlett. Hátránya: a szervezés széttagoltságában találta meg a hibáját. Volt idő, amikor úgy állt szembe a két tábor, mint a legnemesebb célokért küzdő ellenfelek. Végre ők is belátták ennek a fonák helyzetnek tarthatatlanságát s az ügy érdekében békét kötöttek a diákszegélyezés frontján. Vagyis, egy platformra csoportosították a diákszegélyezési ügyét. Egy jogi személyre akarják ráhárítani a gyűjtés munkáját és a jogi személyiség elismerését, a törvényben előírt feltételek mellett kérték a törvénytől.

A törvényték véleményét kért a belügyminisztériumtól s a belügyminiszter az az a furcsa véleményezéssel, hogy az államnak ez az akció veszélyét jelentené, a törvényeknek azt ajánlotta, hogy a jogiszemélyiséget ne ismerje el. A kolozsvári törvényték azonban csak a formalitásokat tartotta be, amikor a belügyminiszterhez fordult véleményért, a véleményét azonban nem tartotta magáné nézve kötelezőnek, s a magyar Országos Diákszegélyező Egyesületének jogiszemélyiségét elismerte. Erthető rákötéssel és izgalommal leste Kolozsvár magyar társadalmát a tábla döntését, mely a kedélyek megnyugvására a törvényték határozatát helybenhagyta.

Ezek után tehát Inczedy Joksmann Ödön, Bornemissza báróné és a diák-péterfillérek és Bornemissza báróné agitációja, Inczedy Joksmann Ödön szervező képességével szövetkezve, dolgozhat lankadatlanul az ő szeretett menzájának gyarapítására.

ILYEN IS VAN

ÖNGYILKOSOK SZAKKÖZLÖNYE

A céhrendszer híve vagyok. Becsülöm a mesterségeket és a mesterembereket. Például az asztalost, aki rózsafából egy szekrényt remekel, melyet ma is beküldhetne a céhnek „remekmunká”-ul, vagy az órás, aki oly szakértelmével nyitja ki a beteg órák szerkezetét, mint a sebész a testünket, vagy a bogár-tudóst, aki egész életén át csak hősincével foglalkozik, mindent tud róla, ami tudható, az emésztését épügy, mint a szerelmét, a szokásait, vagy a szeszélyeit. Nemrégiben még váltig csufolták a szaktanárokat, hogy nem látnak tul az orrukon és korlátoztak. Lehet, hogy korlátoztak. De milyen emberi ez a korlátozás, milyen tartalmas és mély. Ebből a korlátozottságból — azt tapasztaltam — több bölcsesség és bölcsélet sugárzik, több jótétemény és áldás, mint az „általános műveltség” zagyvaságából. Szeretem a mesterembereket. Szememben ők az igazi emberek. Legálább valamit tudnak kitűnően, sokkal jobban, mint mi. Csak azokat nem szeretem, akik semmit sem tudnak. Meg azokat, akik mindent tudnak, a prófétákat, mert ők a semminél is kevesebbet tudnak.

Ezért kedvelem a szakközlönyöket is. Ráérő időm egyik mulatsága, hogy lapozgatok bennük. Mindegy, hogy a képfestők értekeznek-e foglalkozásuk csínjáról-bínjáról, vagy a macskatenyésztők, vagy a bélégyűjtők. Élvezem szaktudásukat. Ugy érzem, hogy én, az avatatlan, a konjár egy családi körbe pottyantam s meglestem, mint váltanak egymással értő tekintetet, mint sugnak össze sokatmondóan a jelenlétemben. Pokoli gyönyörűség ez.

Múltkor is így dőzsöltem a szakközlönyök tengerében, amikor megpillantottam egyet, amelyet eddig még nem ismertem. „Az öngyilkos”. Hát ilyen is van? Hogyne. Hol jelenik meg? Németországban, ahol minden megjelenik. Kezembe vettem és eltűntem. A címe olyan, mint a többi szakközlönyé. Ha „A vincellér”-t, „Az urlovas”-t, „A kerékpáros”-t, főképp a vincellérek, urlovasok és kerékpárosok tartják el, akkor — úgy következtettem — az öngyilkosok szakközlönyét is bizonyára az öngyilkosok támogatják. „Mindekkor végzene magával, okvetlen fizesse elő”. Az ötlet üzletileg nem is rossz. Hiteles kimutatások szerint a világon évente legalább 100.000 ember önként véget vet életének. Ha csak minden tízedik előfizet, csinos tábor verődik össze. „Öngyilkosoknak nélkülözhetetlen”. De vajon csakugyan előfizet-e az, aki már eleve un mindent és így a róla szóló szakirodalmat is? És behajthatják-e rajta a díjat? Nem valószínű-e, hogy éppen abban a pillanatban emeli majd magára a pisztolyt, vagy nyeli el a mérget, amikor a pénzbeszedő jelentkezik a nyugtával, mely az ő keserűségének amugyis telt poharában az utolsó ürömcsepp lesz? Ez meggondolandó. Aztán remélhető-e, hogy az illető „állandó és hű előfizető” marad, évtizedekig? Fogas kérdés. Hiába hirdeti hát az ilyen folyóirat, hogy „tájékoztató, változatos és szórakoztató”, vagy hogy „megszépíti és földeríti az ön életét”, vagy hogy „lakásváltozás esetén azonnal utána küldjük”, hiszen azok, a kikre számít, az ellenkezőt akarják, azt, hogy az életük ne legyen változatos, hogy mennél jobban elruttsák és megkeserítsék s így mennél előbb elkövethessék végzetes tetteiket, ha pedig lakást változtatnak szegények, rendszerint olyan helyre távoznak, ahova a posta semmiféle szakközlönyt se kézbesít.

Ezek a merőben tiszteltetlen, kaján gondolataim azonnal szétrebbentek, mihelyt olvasni kezdtem. Komoly folyóirat ez. Lelkes tudósok, derék emberbarátok írják. Céjük, hogy az öngyilkosságok egy-egy növekvő hóbotjának gátat vessenek. Világjárvány ez, akár a középkorban, a mikor szintén megsemmisült egy műveltség s egy másik kezdődött. A betegség lázgerője még mindig fölfelé emelkedik. Németországban és Japánban, Angliában és Kamcsatkában egyaránt. Ijesztő számokat látok. Századunk három rövid évtizede alatt, amint a rendelkezésünkre álló hivatalos adatokból kiderül, a földgolyón 10.000.000 ember pusztult el önmaga

által, annyi, mint a világháboruban a messzehordó ágyuk, puszkagolyók, kartácsok, lángvetők és mérgezgázok által. Micsoda hadsereg ez! Az emberek nemcsak egymással tudnak hadakozni, hanem önmagukkal is. De az ok, amiért hadat üzennek és ellenségévé válnak önmaguknak, többnyire rejtélyes, nem mutatható ki, akár az, hogy mi a hadüzenet, vagy a háboru oka. Egy argentinai orvos közli, hogy ismer egy jómódú földbirtokos-családot, valamennyien egészségesek, a testi vagy a szellemi terheltség nyoma nélkül, daliások, bajnoki természetűek, munkások, szorgalmasak, istenfélők, ezenkívül koratavasztól későőzsig a szabadban dolgoznak, ott hálának is s eddig ötük követett el öngyilkosságot, az apa és négy fia és ebben a pillanatban az ottaniak a két még életben maradt fiu öngyilkosságot várják, ez esedékes, szinte fogadásokat kötnek, hogy mikor, melyik napon és órában fog bekövetkezni.

Olvasom azoknak a könyveknek a listáját — korok, nyelvek, szerzők szerint csoportosítva —, melyek az öngyilkosságról szólnak. Óriási szakkönyvtár lehetne belőlük összeadni. Mennyi mindent írtak már erről az emberek a milyen következtetéseket voltak önmagukhoz. Az öngyilkosságot egyformán a legnagyobb gyávaságnak és a legnagyobb bátorságnak tartják, legnagyobb erénynek és a legnagyobb bűnnek. Cato szóban és tettben magasztalta. Szent Ágoston azzal a szellemes érveléssel ítélte el, hogy aki öngyilkos, embert öl és közönyös, hogy az az ember ő maga volt-e, ennél fogva minden öngyilkos gyilkos is. Kreosz szigetén

Chlorodont
a fogakat ragyogó
fehérré tisztítja

annakidején hatáságilag bocsátották az öngyilkosok rendelkezésére a mérget, mint holmi ingyen-kenyeret az inségeknek, vagy ingyenjegyet a másvilágra. A biztatás nem segített. Még az elrettentés sem. A XVI. és XVII. században elkobozták vagyonukat fölszaggatták lakóházuk küszöbét, hogy ezzel a társadalomból való kiközösítésüket jelképezzék, még az ut követését is föltépték, melyen hullájukat vonszolták végig egy kordén, lefelé fordított fejjel, hogy hajuk a földet söpörje, aztán hóhér akasztotta fel őket s kutyapecér dobta egy szemétdömbbe, hollók és varjak ételül.

Nagy Frigyes egy katonáját hatévi várfogságra ítelték öngyilkossági kísérlet miatt. Az írókirály, Voltaire barátja, levelet intézett az ezredparancsnokhoz s azt tanácsolta, ne zárassa be a szerencsétlen vitézt, inkább vágasson rajta eret, az talán majd segít.

Mit művelünk mi? Minthogy nem ismerjük az öngyilkosság igazi okait, tünetileg kezeljük. Igyekezünk megakadá-

lyozni a lehetőségét. Ez is valami. Kétségtelen, hogy tömeg-nyavalya. Lelki gyógyításának csak akkor lehet némi fogatja, ha egyénileg foglalkozhatnánk vele. De erre nincs módunk. Mi se tudjuk megfogni a kérdést. Az öngyilkosokat sem. Kisiklanak kezeink közül. Egy latin remekíró ezt írta: „Az életbe csak egyetlen kapu vezet, de belőle megannyi kapu nyílik kifelé”. Akik boldogtalanok, az életüket börtönnek érzik, de zsebükben mindig ott a börtönük kulcsa is, nem is egy, hanem valamennyi. Nyilván az az ősi bökkenő, hogy velük szemben lehetetlen alkalmazni az utolsó érvet, az utolsó fenyegető-eszközt, a halálbüntetést. Lehetetlen halálra ítélni őket azért, amiért meg akartak halni. A hóhért, aki feljűk közelednek, bizonyára barátián üdvözlőnek, hogy olyan udvarias és előzőkeny s azt mondanák neki egy könnyed, társasági mosollyal, mint mi a házigazdának, amikor ránk segíti a kabátunkat, melyet magunk akartunk fölvenni: „Köszönöm”.

Nácikritika a németek szerepéről a világháboruban

Fantasztikus német felvonulási terv

„Hiba volt el nem foglalni Hollandiát s London megszállására meg nem támadni az Angol szigetországot”. Egy német hadtudományi professzor könyve a „tévedésmentes” hadviselésről

London, október 27.

Eduard Banse, a német nemzetiszocialista „Wehrwissenschaft” professzora nem mindennapi könyvet jelentetett meg „Hadtudományi gondolatok” címmel, amelyben a világháború eseményeiből kiindulva, a német nép helyzetét és a német hadviselés jövőbeni feladatait ismerteti.

A könyv szellemére vonatkozólag elég annyit mondani, hogy a legmervebb német katonai szempontból bírálja az összes felmerülő kérdéseket.

„Uj vaskorszak előtt állunk — írja. — A Harmadik Birodalom jegyében egyesíteni kell Európát minden németül beszélő lakóját és ki kell vezetni a németeket az angolszász mechanizálódás szükségéből s az oroszok mindent megsemmisítő karjából. Az új világ a vér és vas jegyében fog megszületni.”

A könyvben a különben neves geográfus földrajzi, gazdasági, lélektani és katonai helyzetét és tulajdonságait vizsgálja a háborúban résztvevő, sőt a semleges államoknak is és megállapítja, hogy a németeknek egy új világháborúban sokkal „értelmesebben” kell viselkedniük.

Majd a „tévedésmentes” német hadászati lehetőségeket veszi sorra. A könyv 255 oldalán a németek

Anglia elleni háborújának eshetőségeivel és a németek felvonulási tervével foglalkozik. Megállapítja, hogy egy nagy német támadás, megfelelő előkészítés után, Anglia ellen igen eredményesen volna keresztelhető.

Ebből a szempontból Anglia délkeleti kiszögellése, a széles és mocsaras Norfolk-Suffolk félsziget jöhet elsősorban számításba,

mely a Wash-öböl és a Themse-torkolat között terül el. Ez a félsziget mocsaras és sűrű talajú alföld, — amely tulajdonképpen katonai szempontból a nehéz megközelítési viszonyok miatt szinte szigetnek számítható, —

volna egy német inváziós haditerv kiindulási területe. Ez az inváziós terv feltételezi azonban, hogy a németek szárazföldi hadműveleti bázisa a holland partvidékig terjedjen ki, elfoglalja tehát, hogy Hollandiát a németek elfoglalják.

A könyv 278. oldalán az író meg is mondja, hogy hiba volt a világháborúban német részről elmulasztani Anglia megtámadását, amelyet e szerint a terv szerint

Hollandia legázolásával és a Norfolk félsziget megszállásával kellett volna végrehaj-

tani.

Az angol haderőknek 11.000 kilométer hosszú partvonalat kell védeniük, gyors betörés esetén tehát a meglepett partvidéken nem tudnak kellő számú védelmi erőt harcra vetni.

A Norfolk félsziget megszállása tehát Themse-torkolatától Witham, Cambridge, Kings, Lynn, Kingslin vonaláig megakadályozható.

Természetesen előbb az angol flotta megsemmisítését kellene elérni, ha ez megvan, a győztes német flotta biztosan az átkelést a csatornán. Míg az angol haderők erre a Boston-Cambridge és a Themse torkolatvonalán fejlődne, német haderőket lehetne hadba vetni

a fellázított Írország partjairól is a nagy angol gazdasági centrumok felé és pedig Belfastból Glasgow, Dublinból Liverpool Manchester irányába. Így tehát a Londont védő délkeleti frontnak északról és északtől

nyugatról harapófógószerűen kerülne a hátába.

A könyv megemlíti még, hogy egy német invázió Angliában már csak azért is sikerrel járna, mert

az angolok évszázadok óta elpuhultak a nyugalomban és a földi javak élvezésében s az angol lakosság nem sokáig bírná ki az angol földön viselt háború nélkülözéseit.

A könyv ezt a tervet megfelelő térkép segítségével ismerteti. A holland partokról négy átkelési vonal vezet a Themse-torkolatától északra fekvő félsziget partjain.

A támadást jelző nyíl a térképen északkeleti irányból indulna Buckingham, Oxford felé, míg az ir háttámadás iránya Leicestershire felé húzódná, ahol is a két haderő találkozna s bevonulna Londonba.

A jellemző könyvnek ezt a fantasztikus tervét felesleges és nevetséges volna kommentárral kísérni.

Itt van az „árudollár”

Aranyárfolyam államiparancsszóra

Roosevelt radikálisan meg akarja szüntetni az arany és a dollár közötti kapcsolatot

Newyork, október 27

Roosevelt elnök hivatalbalépése óta, több mint fél éve, tart a teljhatalmu amerikai kormányzat kétségbeesett birkózása a gazdasági válsággal. Az elnök egyre merészebb intézkedésekkel tetézi az állami beavatkozást az egykor teljes szabadság elvén felépült gazdasági életbe.

Szerdán délelőtt, középeurópai időszámítás szerint délután, újabb nagyszabású kormányrendelet jelent meg, amely szerint megszüntetik az arany eddigi, állandó beváltási árfolyamát és elrendelik, hogy

az árfolyamot naponta állapítsa meg a pénzügyminiszter.

Az első napon az aranybevásárlási árfolyamot a mostani ár 33 százalékával magasabban szabták meg.

Az intézkedés lényegében az „árudollár” bevezetését jelenti.

Az áruk aranyértékeit függetleníteni akarják a dollárnak a külföldi tőzsdéken kialakuló értékétől.

Roosevelt még annakidején, hivatalba lépésekor kijelentette, hogy neki „becsületesebb dollár” van szüksége, azaz olyanra, amelynek értéke nincs az aranyhoz kötve. Meg akarja szüntetni a kapcsolatot a dollár és az arany között.

Nagyon kérdéses azonban, hogy ezek a bonyolult és vakmerő pénzügyi manipulációk a belső gazdasági élet javulására vezetnek-e. Eltekintve a más államokkal felidéződő valuta- és gazdasági háborútól, mindezzel még nem áll helyre a fogyasztás és termelés megzavart egyensúlya, még mindig nem emelkedik a nagyközönség vásárlóképesége. Mindenesetre páratlan érdekességű kísérlet az, amely most Amerikában az államilag irányított gazdasági élet irányában folyik.

K Ö Z G A Z D A S Á G

A világválság eddig ugyanannyi kárt okozott, mint a világháború

Wojtinsky Wladimir, a neves német statisztikus a „Das Neue Tagebuch” című Prágában megjelenő folyóiratban részletes kimutatást közöl arról, hogy tulajdonképpen milyen veszteség érte az emberiséget a világválsággal kapcsolatban. A cikk eszmemenetét a következőkben ismertetjük: A legteljesebb statisztikai munka eredményeképpen megállapítható, hogy

a világgazdasági válság a mai napig ugyanolyan veszteséget jelent az emberiségnek, mint amilyen veszteséget a világháború okozott.

A világháború költségei (eltekintve az emberáldozatoktól), vagyoni vonatkozásban 200 milliárd dollárra rúgtak és a világválság által okozott károk 1933 év végéig ugyanilyen összeget fognak kitenni. Ennek a kiszámítása nem olyan komplikált, mint azt az első pillanatokban elképzeljük. Elsősorban a termelés csökkenését kell figyelembe vennünk, hogy másodsorban az ebből folyó munkacsökkenés méreteit megállapítsuk.

1929-ben a kizárólag ipari termelés értékét az egész világon 90 milliárd dollárra becsülték, amikor az általános termelés értéke 180–200 milliárd dollárra volt tehető.

Az általános termelés magában foglalja a nyersanyagok és fűtőanyagok értékét (22–25 milliárd dollár), az iparilag feldolgozott élelmiszereket (20 milliárd dollár), továbbá a közvetítő kereskedelmet, a szállítást és egyáltalában mindent, ami a minnek szerep jut abban a folyamatban, amíg az ár eljut a termelőtől a fogyasztóhoz. A termelés abszolút csökkenését tehát az 1929 évi kulcs alapján is kiszámíthatjuk, ha az 1929 évi termelési viszonyokat 100 százalékosan vesszük.

1930-ban eszerint 87, 1931-ben 76, 1932-ben pedig 62 volt a termelési index és ez éven előreláthatólag 60–70 között fog mozogni az index.

Az 1930–33 években tehát 95–100 milliárd dollár értékű ipari termelési hiány, illetve 188–220 milliárd dollár értékű általános termelési hiány mutatkozik. A munkanélküliség, a csőd és kényszerigyezségi eljárások és más hasonló folyamatok következtében előállott veszteséget a termelési érték 25–30 százaléka, vagyis 40–50 milliárd dollárra lehet becsülni. Ez a veszteség tehát 200 milliárd dollárt tesz ki. Ezt meg lehet állapítani úgy is, ha a veszteséget a munkanélküliség arányából kiindulva számíthatjuk ki. Ezen az alapon

négy éven át körülbelül 25 millió ember volt munkanélküli, ami körülbelül százmillió munkaév elvesztését jelenti.

Egy munkaév az Amerikai Egyesült Államokban 3000 dolláros tisztas értéket képvisel, míg a többi országokban 1000–1200 dollárt. Egyszerű szorzás után újabb megkapjuk a 200 milliárd dolláros értékvesztést, amelyet a gazdasági válság okozott.

A cselekedet is be kell írni a társadalombiztosítóba. A hivatalos lap egyik legutóbbi számában rendelt jelent meg, mely a háztartási cseledek társadalmi biztosítását is kötelezővé teszi folyó év október hó nyolcadikától kezdődőleg. A rendelkezés szerint október nyolcig visszamenőleg be kell fizetni az esedékes díjakat és azután hetenként szabványos díjat kell ragasztani a könyvecskébe a bélyeget, mert ellenkező esetben a díj kétszeres, háromszoros, sőt négyszeresét szabhatják ki bírságként s ha így sem tesznek eleget az érdekeltek kötelezettségeiknek, bírság után, büntetőbírálat vonhatják felelősségre, mely esetben 15 naptól 2 hónapig terjedő fogházbüntetés szabnak ki.

Törlik a társadalombiztosítói bírságokat. Tudósítónk jelenti: A csikszeredai társadalombiztosító kirendeltséghez felsőbb utasítás érkezett, miszerint mindazon egyének bírságát, akik hátralékos tagdíjakat azonnal rendezik, a kiszabott bírságokat teljes egészében törlik. A rendelkezés csupán ahhoz a formához köti a bírság törlesztését, hogy a hátralékos díjak befizetését igazoló nyugta kíséretében november 15-ig adjanak be kérvényt az érdekeltek. Tekintettel arra, hogy az új társadalombiztosító törvény alkalmazása során igen sok embert megbüntettek, a szóbanforgó rendelkezés sokakat ment meg a jelentékeny összegű bírságoktól.

Csak az év végéig szólnak az új román-csehszlovák kereskedelmi egyezményben megállapított kontingensek

Bukarest, október 27.

Amint röviden jelentettük, napok óta kereskedelmi tárgyalások folytak Csehszlovákia és Románia között. Nagy elszigeteltségünkben joggal reméltük, hogy az új kereskedelmi egyezmény megkötése során a politikailag Romániával együttműködő szövetséges állam gazdasági téren is megfelelő engedményeket fog nyújtani. A várakozások azonban csak félig teljesültek.

Most ugyanis megkötötték az új román-csehszlovák kereskedelmi egyezményt és már csak az államfők aláírása hiányzik ahhoz, hogy az egyezmény, amelynek teljes szövegét még nem hozták nyilvánosságra, életbelépjen.

Hivatalos körökből származó értesülések szerint az egyezmény vezérelve a kölcsönös kontingens rendszer. Románia bizonyos mennyiségű gyapot, textilárú, gép, vasanyag, szövet, keztü, kerámiai áru, papír, kémiai termék és egyéb olyan gyári áru behozatalát engedélyezte, amelyben Csehszlovákia kötelezte magát az eddigi kontingenseken felül bizonyos mennyiségű gabona, élőállat, petroleum-termék, gyümölcs, élelmiszer, fa, majomság és zsiranyag bevitelének engedélyezésére. Mindkét állam kötelezte magát, hogy

a kontingensek kimerüléséig semmiféle nehézséget nem gördít az árucseré normális lebonyolítása elé.

Az új kontingensek keretein belül el-

adott és vásárolt áruk ellenértékének kiegyenlítése az eddigi kliring-rendszer alapján történik.

A megállapodás eddig szép és kifogástalan. A végén azonban kiderül, hogy az új kontingensek csak az év végéig, tehát már csak két hónapig érvényesek. Prága ugyanis ragaszkodott ahhoz, hogy ha a kereskedelmi egyezmény alaptételeit nem is, de a kontingenseket január 1-től újból állapítsák meg. Ilyenformán január elsején újabb tárgyalások kezdődnek.

A megállapodásnak ez az utolsó klanzulája jellemzi a mai helyzetet. Két szomszédos és még hozzá szövetséges állam nem képes két hónapnál tovább tartó kereskedelmi egyezményt kötni, mert a viszonyok változhatnak és így egyik állam sem akarja lekötölni magát.

Az egészségügyi taxa nyomorítja tovább a székelyföldi kereskedelmet

Lehúzzák a redőnyét annak, aki nem fizeti ezt az újabb adót

Kézdivásárhely, október 27.

A pangó, néhány helyen ugyszólván haldokló kereskedelmet kinosan érintette az egészségügyi törvény ama rendelkezése, mely minden üzletre, vállalatra kötelezőnek írja elő az egészségügyi autorizációt. Ez az engedély üzletenként váltakozó, 500–2000 lejig, a bélyegilletéke minimálisan 660 lej.

Természetesen ezt a törvényt az ország különböző részein más és másképpen értelmezik. Vannak centrumok, ahol az 1930. év után alakult vállalatokra alkalmazzák a fenti kiróvándó taxát, Háromszék megyében azonban minden üzletre, ha az 50 évvel ezelőtti alakult is, értelmezi a megyei főorvos.

Mondanunk sem kell, hogy a gazdasági helyzet miatt erősen sújtott Kézdivásárhely kereskedelme minden erejével tiltakozik az újabb megadóztatás terhe ellen. Dávid Dezső iparkamarai tag, a Kereskedők és Kereskedő Ifjak Körének elnöke Marosvásárhelyre utazott és az ottani Kereskedelmi és Iparkamarával lépett érintkezésbe a kérdés tisztázása szempontjából.

Dávid Dezső elnök ma érkezett haza marosvásárhelyi utjáról és a következőket mondta munkatársainak:

— Az iparkamaránál megállapítottuk, hogy arról az egészségügyi taxáról két törvény is intézkedik. A kettő ellentmond egymásnak. Az 1930. évi június 14-én a Monitorul Oficialban megjelent törvény 337. paragrafusa kategorikusan kimondja, hogy a taxa a jövőben, szóval 1930. év után megnyílt üzletek után szedendő, az 1933. év április 27-én közölt törvény 102. paragrafusa pedig minden ipariga-

zolvánnyal rendelkező üzletre vonatkoztatja az egészségügyi taxa megfizetését. Ezek után a kamara utján telefonon a kereskedelmi minisztériumhoz fordultunk felvilágosításért, a honnan Moldoveanu igazgató azt a választ adta, hogy

olyan törvény nem lehet, mely az 1930. év előtt nyílt kereskedésekre és ipartelepekre előírja az egészségügyi taxa kiróvását.

— Ezt sem találva kielégítő válasznak, a kolozsvári és temesvári kereskedelmi kamarához fordultunk felvilágosításért és mindkét helyről Moldoveanu igazgató válaszához hasonlóan, azt közölték, hogy ott az egészségügyi inspektorátus az 1930. év után nyílt vállalatokra értelmezi a törvény paragrafusát. A temesvári egészségügyi tanács úgy határozott, hogy magára nézve a törvénynek azt a részét ismeri el kötelezőnek, mely az 1930. év után alakult üzletekre vonatkozik.

Itt jön aztán a csattanó. Az elnök a továbbiakban elmondja, hogy hazajövet kiszállított Sepsiszentgyörgyön is és a vármegyei főorvos véleményét kérte ki. Crețu főorvos válasza meglepő volt.

— Maguk csinálhatnak akármit, — mondotta a főorvos, — én ugyanis lehúzatok a redőnyét annak, aki az előírt egészségügyi taxát nem fizeti be. Háromszék megye a széken inspektorátus alá tartozik és annak utasítása az irányadó. E szerint minden kereskedésre és vállalatra vonatkozik a taxa kiróvása. Most már nincs egyéb hátra, — fejezte be Dávid Dezső, — mint hogy az illetékes minisztériumtól határozott választ provokáljunk ki.

Százéves parkettgyár, amely a válságban is virágzik

A brassói Martin Copony parkettgyár Rt. jubiláris ünnepsége

Brassó, október 27.

Felemelő ünnepség színhelye volt szerdán délután 5 órakor a brassói kereskedelmi és iparkamara díszterme. A brassói gyáripár, kereskedelem és a hatóságok képviselőinek bevonásával százéves fennállását ünnepelte a Martin Copony Rt. parkettgyár. Az ünnepség résztvevői átértézték a jubileum jelentőségét, mert valóban ritkaság ma, az összemérés és csődök válságos világában százéves konstruktív munkának és prosperáló termelésnek az eredményére tekinteni.

Az ünnepséget id. Hesshaimer Adolf, a részvénytársaság elnöke nyitotta meg. Üdvözölte az egybegyűlteket, majd rátért a gyár évszázados történetének az

ismertetésére. Tényleg csodálatra méltó az az út, amelyet a gyár befutott, amíg a jelenlegi 13 milliós alaptőkéjű részvénytársasági formájához eljutott. Alapítója Copony Márton asztalosmester volt, aki műhelyét 1833 október 1-én nyitotta meg. A környék egyik leghíresebb asztalosmestere lett, aki tudásával és szorgalmával már akkor nagy forgalmat biztosított műhelyének. A műhely 1871-ben parkettgyárrá alakult át. Primitív gépekkel, de rendkívüli művésziességgel dolgozik. Elhalmozott megrendelésekkel. Templomi oltárokat készít és főleg Romániába dolgozik. Meghívják Bukarestbe, ahol a királyi palota tróntermét, a bucaresti ipar és kereskedelmi kamarát, később

pedig a színajai Peles-kastélynak meg ma is művésziességen pompázó parkettrozását végezte. Hatvan éven át vezette Copony Márton törhetetlen energiával a gyárat, egyre modernebb gépekkel tökéletesítette, majd hatvan év után átadta helyét unokájának, az akkor még csak husz éves Beer Emilnek, aki ma is a vállalat élén áll.

A gyárnak tehát a száz év alatt csupán két főnöke volt. Copony Márton és Beer Emil, a jelenlegi vezető, akinek szintén sok nehézséggel kellett megküzdenie. A világháború és az azt követő általános összeomlás, majd különböző elemi csapások a gyár virágzó fejlődését jóideig megkötötték. De nem tört meg Beer Emil, a jogutód, aki emberfeletti munkával újra talpra állította a gyárat és 1927-ben tízmillió lejjel részvénytársaságot hozott össze, amelynek segítségével megvettette az alapját Románia egyik legmodernebb és leghatalmasabb parkettgyárának, amelynek évi termelése, a részvénytársaság megalakulása óta az elmúlt év végéig, tehát hat év alatt, az egyre romló gazdasági viszonyok ellenére is, 22 ezer négyzetméterről 66 ezer négyzetméterre emelkedett és ma is állandóan emelkedőben van.

Az elnöki megnyitó után Beer Emilnek, a jelenlegi igazgatónak a fia, Beer Walter, a vállalat aligazgatója, ismertette a gyár fejlődését román nyelven. Beszédében kimutatta, hogy a gyár százéves fennállása alatt összesen 1 millió négyzetméter parkettét gyártott és 50 ezer szobát parkettizált. A vállalat soha nem ismerte a felkezesi és nemzetiségi szempontokat, hanem csak a munkát és a becsületet megélhetés felé való törekvést. Az utóbbi években már nyersanyagokat és főleg párisi árut készítettek exportra, az orosz és lengyel konkurencia azonban az exportot lehetetlenné tette.

Az ipar és kereskedelmi kamara nevében ifj. Hesshaimer Adolf, kamarai alelnök méltatta a gyár és a vezetők érdemeit, majd bejelentette, hogy a kereskedelmi minisztérium előterjesztésére Beer Emilt és két fiát, Waltert és Gerhardtot, leghíresebb munkatársait, az uralkodó a „Meritul Comercial” elsőosztályú érdemrendjével tüntette ki. Polonyi dr. alpolgármester, az Erdélyi Gyáripárosok Szövetségének üdvözlését tolmácsolta, Voicu Cornél dr. polgármester Brassó város polgárságának üdvözlését, Cuceanu György vármegyei prefektus a Barcaság nevében beszélt, Copony Traugott városi tanácsos, a Copony-család jókívánságait, Galtz József a brassói szász ipartársulat, Depner igazgató a Nagyszombat Alttalános Takarékpénztár, Jakobi titkár pedig a brassói szász kereskedelmi grémium és az erdélyi kiskereskedők szövetségének üdvözlését adta át. A felemelő ünnepség Hesshaimer elnök meleg szavaival ért véget.

A brassói zsidó egyetemi hallgatók egyesülete

és az Ivria sportegyesület október 28-án, szombaton este 9 órai kezdettel az Ahava klub termeiben közös teaestélyt rendeznek.

A polgármester nyitja meg a brassói magyar Népművészeti kiállítást

Hetek óta lázasan folynak az előkészületek a brassói magyar népművészeti kiállításra, amely komoly kulturális és társadalmi eseménye lesz Brassó város magyarságának. A nagyszabású kiállítás, amely az Ágisz és Bethlen Mária grófnő közös munkája, november 11-én, szombaton délután 6 órakor nyílik meg ünnepélyes külsőségek között a főtéri tanácsház nagytermében. Bethlen Mária felkérésére a nagyarányú kiállítás megnyitóját Voicu Cornél dr. Brassó város polgármestere tartja, magyar nyelven pedig Péter Antal apátplébános méltatja a népművészet és háziipar felkutatásának óriási gazdasági és kulturális jelentőségét.

Más telkét adta el egy furlangos brassói mészáros

Brassó, október 27

Érdekes feljelentés ügyében kezdett nyomozást a brassói rendőrség bünyügyi osztálya. A feljelentő Nagy Jánosné, született Gyene Klára, a feljelentett pedig Szabó Jenő, Cosmesti-utca 20 szám alatt lakó mészáros és hentesmester. A feljelentés szerint a hentesmester egy nap ajánlatot tett Nagy Jánosnéknak, hogy vegye meg a Cosmesti-utca 20. szám alatti házát. Meg is indult az alkü, amelynek során huszezer lej vételárban állapotok meg az asszony a biztos üzlet reményében ki is fizetett a mészárosnak közel haterlejt előleget azzal, hogy a többit a telekkönyvi átírás alkalmával egyenlíti ki. A mészáros azonban huzta-halasztotta az átírást. Egy szép napon az asszony rájött ennek a magyarázatára: Kiderült, hogy a mészáros olyan házfelket adott el, amely nem is az ő tulajdonát képezi, hanem teljesen idegen személyé.

A mészáros mester ellen megindult az eljárás.

Dr. Tavaszy Sándor theol. prof. előadásai

A reformáció és Luther Márton születésének 450 éves fordulójára alkalmából dr. Tavaszy Sándor, a kiváló előadó, a Ref. Főfőszövetség díszgyűlésén folyó 29-én, vasárnap d. e. 11 órakor a ref. tanácssteremben és d. u. 6 órakor a ref. templomban a Ref. Nőszövetség vallásos estélyén gazdag műsor keretében nagyérdemű előadásokat tart, melyekre ezúton is minden érdeklődőt meghív, vendégeket szívesen lát az elnökség. Belépődíj nincs, perselyadományokat az Aggmenház céljaira köszönettel fogad.

Olcsó fürdőjegy a munkakamara tagjainak

A brassói munkakamara vezető bizottsága az alábbiakat közli: A brassói tisztviselők, tisztviselőnők, munkások és munkások tudomására hozzuk, hogy közbenjárásunkra az Eforia-fürdő igazgatósága a fürdőjegyek árát 15 lejre szállította le. Mindazon tisztviselők, tisztviselőnők, munkások, munkások és azok családjai, akik igénybe akarják venni ezt a kedvezményt, minden pénteken este 6-7 óráig a munkakamara helyiségében: Str. Regina Maria, volt Fekete-utca 58 szám alatt, 15 lej lefizetése ellenében átvehetik a fürdőjegyeket. A férfiak minden szombaton 6-7 óráig, a nők pedig minden hétfőn 6-8 óráig fürödhetnek.

ASTRA MOZGÓ

Ma, csütörtökön indul a
MIKSZÁTH KÁLMÁN
regénye nyomán készült
FILMREMEK:

A VÉN GAZEMBER

BUDAPEST
a Duna tündérszép gyöngye

MARGITSZIGET
a szerelmes, gondtalan fiatalság találkozóhelye

BALATON
Magyarország csodás tava

SZÜREI a nagy szüreti mulatság, féktelen jókedvével és vad csárdásairól és vándorlásairól

FŐSZEREPEKBE:

Bársony Rózsi
Wolf Albach-Retty
Kun Magda
Halmay Tibor
Sugár Károly, stb.

A brassói magyar fiatalok szervezkedése

Brassó, október 27.

Szerdán este a brassói római katolikus elemi fiúiskola rajztermében gyűlésre ült össze Brassó magyar fiatalok. A gyűlést hosszabb előkészületi idő előzte meg s ugyanazon időben egyszerre több helyen is csoportok alakultak, amelyek egyre hangosabban hirdették a fiatalság szervezkedésének a szükségességét.

A szerda esti gyűlés, amely ennek a vágyak és dolgozni akarásnak első nagyszabású megnyilatkozása volt, egyben bizonyíték volt arra is, hogy a több irányból is elindult mozgalom egyetemesnek és közakarattal tekinthető. Több mint 100, javarészt ifjú ember jelent meg s ellenvélemények elhangzása után ugyan, de azért szinte egyakarattal hozta meg a maga határozatát a szervezetbe való tömörülés szükségességéről és az önállóan megalakuló ifjúsági csoportnak a magyar párt keretében való elhelyezkedéséről.

Kétségtelen, hogy ez a szerda esti gyűlés jelentőségű volt, mert megnyilatkozási lehetőséget nyújtott azoknak az erőteljeseknek, amelyek már a közeli évek magyar gazdasági, műveltségi, társadalmi és politikai mozgalmait irányítani fogják. Ha az a nagy lelkesedés és akarat érvényesülési lehetőséget talál majd a határozatban megjelölt keretek között, úgy ez az önként, szinte követelőző jellegű ifjúsági találkozó majd azzal, a tartalommal a Magyar Pártot, ami eddig a pártban nem volt meg s aminek hiányát éppen ez a fiatal gárda érezte és ítélte el a legjobban.

Az eredmények természetesen csak ezután fognak mutatkozni. Voltak a gyűlésen erősen biztató jelenségek s ezek között mindjárt az, hogy a fiatalság ilyen egyetemes erővel kér részt a munkából, az eddigi hibákat és hiányokat látja és ki akarja küszöbölni. Biztató és megnyugtató jelenség volt az az egyetemes és többször is hangzottatott megnyilatkozás, hogy a magyar ifjúságnak higgadtnak kell lennie és tartózkodnia kell a szélsőséges mozgalmaktól. Nyugtalanító azonban az a jelenség, hogy a gyűlés tulajdonképpen csak a munkavágy megnyilatkozása volt, de új célokra mutatni, új utakat megjelölni nem tudott.

Teljességgel a régi és ma már tartalom nélküli „frazéológia” virágzott ki a szónokok száján s ebből a szempontból ez a gyűlés is kétségbeesetten hasonlított minden más magyar párti gyűlésekhez, amelyek szép szavakat és lendületes mondatokat eleget termeltek s emeléken ugyanezeket már nagyon régen és nagyon sokszor elmondták. Nyugtalanító

tűnet volt az, hogy bár a politikát, mint célkitűzést, a gazdasági és kulturális kérdések mögé, a harmadik helyre állították, nem tudták, vagy nem akarták adni a politika fogalmának azt az új átértékelést, amire — érzik ők is nagyon — a legnagyobb szükség van. Viszont azzal, hogy engedve sok — elismerjük: figyelemre méltó — szempontnak, és a Magyar Párthoz csatlakoztak le, talán el is vágják az utját ennek a szükséges átértékelési lehetőségnek.

A legnyugtalanítóbb azonban az, hogy azt a bizonyos „egység” szót, amely az eddigi kisebbségi magyar politika legkártyakonyabb szava volt s amely a legnagyobb koponyákat állította félre erőszakkal, vagy tette keserűvé a „hazaárulás”, „kultúrmentés” és más egységbonktási vádakkal, megmaradt ennél a fiatalságnál is a maga régi, kegyetlen, sötét és nagyon veszedelemes értelmében. Ez a fiatalság nem akarja belátni, hogy az igazi és hasznos egység az összes magyar egyesületek, közületek, csoportok, kulturális, gazdasági és politikai tényezőik együvéldolgozása, okos munkabeosztása és kiegyensúlyozása. Ragaszkodnak ahhoz az értelemez, hogy az egységet csak az együtvé hajszolt tömeg jelentheti, holott a gyakorlat eléggé megmutatta már, hogy az a politika, ami a Magyar Pártnak, mint első sorban és kifejezetten politikai pártnak alaplényege, nem összetart, hanem széttávozik. Ezeknek a fiataloknak talán az a célkitűzés ad erőt, hogy ők majd megtudják teremteni azt a politikai pártot, amely új értelmet nyer s ebben az értelmében majd egyetemesen összetartó ereje is lesz. Szép volna ez, de inkább álmom, mint gyakorlati lehetőség. Ezért nem kell nagyon elkeseredniük és ellanyhulniuk, ha majd munkaközben vesznek észre, hogy a sorok, amelyek olyan egységesen vonultak fel, hirtelen bomlani kezdenek s talán azok állanak félre leghamarabb sőtödötten, akik most a leghangosabbak voltak. A fontos a munka, a mit végezni kell s amit — több mint egy évtizedes gyakorlat mutatja ezt, — kívül a Magyar Párton, helyesebben, függetlenül a Magyar Párttól, sokkal jobban lehet végezni.

Kacsó Sándor

Brassó sportja

Brassó, október 27

Nem a Ripensia, vagy a NAC, nem a Hungaria, vagy Ferencváros, de még a Sunderland vagy Blackburn-Rovers sem fog vasárnap délelőtt az Olympia pályán játszani. Nem fogjuk látni sem Rónayt, sem Kotormányt, sem Sárosyt, vagy Kalmárt, de még Buchan meg Mordue sem fog megjelenni a pályán.

De látni fogjuk Brassó régi nagy futballistáit, Brassó 5-10 év előtti kedvenceit, amint rugni fogják a labdát s a régi nagy Brasovia-Olympia csaták hőseit.

Mindkét csapatban vendégek is játszanak. A Brasoviában Glanzmann, a városi helyi MTK volt csatára, az Olympia-ban a svéd Kallisdorf és a szebeni MTV Kna-ja. — Ime a felállítás:

Brasovia: Köllő, — Ruzicska, Szabó — Geller, Tóth, Tritsch Oszkár — Nagy Sanyi, Glanzmann, Illyés, Tritsch Poldi, Erdő. Olympia: Rehner — Csegezy, Krawatzky —

Clompe, Kalissendorf, Knall, — da Theil, Kirschner, Fromm Henisch, Soos.

A mérkőzés délelőtt fél 11 órakor kezdődik az Olympia pályán, 18 és 13 lejcs belépődíjakkal. (Nem 12-ór, mint eredetileg jeleztük.) Este a Koronában a régi riválisok és barátok társasvacsorát rendeznek.

A Brasovia az elmúlt napokban tárgyalta a bukaresti Venus-sal, hogy a vasárnapi nemzetközi mérkőzések miatt elmaradt nemzeti bajnoki mérkőzést csütörtökön Bukarestben játsszák le. A dobogóból végül még sem lett semmi. A bukaresti szövetség nem engedélyezte a meccset azzal, hogy Petea Valcovnak, a Venus jeles játékosának vasárnap játszania kell Bulgária ellen s nem lehet előzőleg 3 nappal bajnoki meccsre felhasználni.

A mérkőzés tehát a jövő hétre marad s a sorsolás szerint a Venusnak kell Brassóba jönnie. Mivel a Venus mostanában nincs a legjobb formában, remélhetően lehet, hogy a Brasovia győzelemre viszi Brassó színeit.

LUX-MOZGÓ, BRASSÓ.

ÉN ÉS A KÖLYÖK

Pénteken, okt. 27 én premier! **Maurice Chevalier** első németül beszélő filmje partnerével, a nyolc hónapos „BABY LEROY” csecsemőszóval

Zenés történet egy kikapós férfiról, három akaratos médiről és egy pici bériről — **A hatalmas sláger ellenére is rendes helyérek.**

Ghevalier és a pici Baby.

A Szántó Testvérek kivonulnak az Erdélyi Szénbányából

Kolozsvár gazdasági tragédiájának újabb fejezete

Ma még csak bizalmasan suttognak róla „ugynevezett” közgazdasági körökben, de ha nem is öltött a nagy nyilvánosság előtt leplezetlen képet a hír, mégis igaz és megdöbbentő.

A Szántó testvérek, közelebből: dr. Szántó Zoltán és Szántó Miklós kivonulnak az Erdélyi Szénbánya Részvénytársaságból. Nem önként, nem jókedvűből, nem is egy más, nagyobb vállalat gründerlási terveivel hagyják ott a vállalatot, amelyet kizárólag az ő gazdasági koncepciójuk és makulátlanul tiszta gazdasági elveik tettek az erélyi nagyvállalatok között szilárdan szolid hírnevűvé. Kényszerűségről hagyják ott az igazgatói asztalt, az angol bőrfotelleket, a munkás bányaiüzemet, amelyet ők emeltek komoly vállalatossá, majdnem ezer család kenyéradó forrásává. Az egeresi bányá gazdákat cserél.

A Szántó Testvérek, akiknek vagyoni viszonyai békebeli és szilárd alapokon nyugodtak, nem tezárráltak svájci bank biztosítással tőkét, minden munkájuk eredménye abban a bányaműben van elhelyezve, amelyet most, — nem kétséges — összeszorult szívvel s komor gondolatokkal hagynak ott.

A legendás Szántó vagyoni alapját a két testvér édesapja, a Bognár és Szántó cég megalapítója vetette meg. A régi kolozsváriak előtt a polgári szorgalom, tisztesség és akaratérő szimbóluma volt a Szántó név. A tekintélyes vagyoni mellett ezt a tiszta nevet örökölték a Szántó testvérek.

Az egeresi bánya eredetileg belga tőkének alapítása. A század elejei esztendőben egy belga pénzcsoporthoz tartozó bányát. A bányának főigazgatója Grosz Frigyes volt, a Szántó testvérek nagybátyja. Grosz Frigyes alapjában primitív ember volt, aki azonban szívós céltudatossággal a bányát részvényre magához váltotta és tulajdonává tette. A háború után az új viszonyok követelő pressziójára, megnagyobbodott. Modern bányává alakult át, új gépekkel, új termelő energiaforrásokkal, a bányászok százainak szaporításával. Hét-nyolc falu innen kereszte kenyerét. Az egeresi kőszénbánya cégtáblája lekerült a frontról s az „Erdélyi Szénbánya Rész-

vénnyársaság” modern üzeme került a helyére.

A bánya folytonosan fejlődött s a Szántó testvérek gazdasági tekintélyével együtt a közvélemény egy folyton izmosodó vagyonobjektumot látott a két fi-vér mögött.

A bányának egyik legnagyobb fogyasztója a CFR volt. A CFR, amely hol fizetett, hol nem fizetett. Az egyik Szántó testvérnek, Szántó Miklósnak energiája nagyrészt abban öröklődött fel, hogy a vasutnak kihitelezett szénért a pénzt megkapja. Talán ennek a nehéz műveletnek könnyebbé és simábbá tételére hívták be a részvénytársaságba az akkoriban nagy szerepet játszó Manolescu Mihályt is. A részvénytársaságot átszervezték, az alaptőkét százmillióra emelték s elnökké Manolescu Mihályt tették meg. Hogy az államnak kihitelezett szén árát könnyebben behajthassák, Manolescu öccsét, Grigorét negyvenezer lej fizetéssel a vállalat bukaresti igazgatóságához nevezték ki, akinek tevékenysége a program szerint nem állt egyébből, minthogy a kihitelezett szén árát az államtól behajtsa. És itt kezdődik a Szántó testvérek tragédiája.

Pár évvel ezelőtt lépett fel az első krízis. De akkor végsőszóra sikerült létrehozni a sorokáni részvénytársaságot, azt a bizonyos villamoscentrálét, amellyel az Erdélyi Szénbánya hosszulejáratu szerződést kötött, hogy a szén por alakjában tőle vásárolja. Mindenki azt hitte, hogy új korszak előtt áll az Erdélyi Szénbányánál, és senki sem sejtette azt a szörnyű és hasztalan viaskodást, amelyet a Szántó Testvérek harcoltak végig fennmaradásukért.

A Szántó Testvérek erejükön felül vállalkoztak, hogy a régi pozíciójukat tartani tudják. A szükséges tőke egyrészt drága hitelekkel pótolták, azonban a tőke jövedelme nem bizonyult reálisnak akkor, amikor a kamatokat kellett fizetni. Papíron kitűnően jövedelmezett a vállalat, ha a vasut teljesíti fizetési kötelezettségét. A vasut azonban még a szokásos mértéken túl is megmakacsolta magát és egyszerűen nem fizetett.

Közel negyvenmillió lej követelése van

az Erdélyi Szénbányának a vasutól. A Manolescuék várt szerepe csak súlyos csalódást eredményezett, sőt olyan jelenségek is tűntek fel, hogy a vasutal szemben fennálló horribilis követelést tervszerűen ellazsálják. Ezt látszanak bizonyítani a közelmúltban is megtörtént események. A vasutól sikerült egy nagyobb összeget kicsikarni a legutolsó órában. Komoly sztrájkmozgalmak fenyegették a munkásait fizetni nem tudó vállalatot. Forró izgalommal volt tele hónapokig az Egeresi Kőszénbánya. A Szántó Testvérek bizalmas alkalmazottjának és magyar tisztviselőjének belöttek az ablakán, hogy távozásra kényszerít-

sék. Lázadást szító tünetek lángoltak fel a bányán és környékén az élelmezés hiányossága miatt.

Ennek az előzményei és nagyvonásokban a megérlelté annak a lépésnek, hogy a Szántó Testvérek kivonultak a bányából és nagy vagyont érő részvénypakettüket egytizedére degradálva váltás meg és a bánya fölötti uralmat és rendelkezést Manolescu Mihály vegye át. Azt mondják, hogyha ezzel a kényszerlépéssel késlekednek, rövid idő alatt, mint földig tönkrement emberek hagynak el majdnem másfél évtizedes, nagyvonalúvá emelt és összeroppanni készülő vállalatukat.

SPORT

A román válogatott győzelme Bécsben

Bécs, október 27.

A román válogatott csütörtökön edzőmérkőzést játszott Bécsben, még pedig nem a WAC-cal, mint eredetileg tervezték, hanem az FC Wien jóképességű csapatával.

A román válogatott 3:2 (2:1) arányban győzött.

Sport hírek

BUKAREST—BUDAPEST
VÁLOGATOTT

A román szövetségi kiküldöttek budapesti tartózkodásuk alatt meggyeztek a magyar futballszövetséggel két Bukarest—Budapest válogatott mérkőzésben. A két főváros legénységének első küzdelme november végén lesz Budapeston, míg a revánsot csak a jövő nyáron tartják meg Bukarestben.

A BARATKY-UGY

mindennap meghozza a maga szenzációját. Ismeretes, hogy a Barátky miatti magyar-román sportviszály döntőbírája elismerte ugyan Barátky román állampolgárságát, de egyben leszögezte, hogy Barátky még mindig a Hungáriához tartozik,

A jelentések szerint a válogatott jó formát és kiegyensúlyozott játékot mutatott. A legjobb volt a védelem.

A válogatott tegnap véglegesnek jelzett összeállítására ez után a meccs után esetleg megváltozik. Ugyátszik, a csapat vezetői nehezen tudják elszánni magukat az összeállításra. Főleg az nem végleges, ha állítják a kitűnő Barátkyt.

míg a Crisana onnan meg nem váltja. A Svájc elleni válogatott meccsre csak udvariasságból adtak engedélyt a magyarok. Ennélfogva — mint a válogatottat kísérő egyik román szövetségi vezető telefonon közölte —

a Crisanának a Venussal, Kinizzivel és Universitateával lejátszott bajnoki mérkőzéseit Barátky szerepeltetése miatt meg kell semmisíteni és újrajátszatni.

A hirt, egyelőre, fenntartással közöljük, mert a román szövetség még nem foglalt állást az ijesztően bonyolult ügyben.

A MURESUL OVÁSA

„A Muresul, bukaresti jelentés szerint, megővta a Juventus elleni mérkőzését Melchior és Dobó miatt. Az óvásnak, állítólag, nem sok alapja van.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej, vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állatkeresőknek, vagy ugyanazon szöveggel hirdetés négyeszeri feladásánál 25% engedmény. A hirdetési díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-eladás

Eladó Dálnok községben (Háromszék vm.) Fordson motor ekevel, Sackeke, négyvágásu eke, vetőgép. Felvilágosítás Dálnokban, Lázár Endrénél.

Jutányosan eladó 3 vagon SZÉNA. Özv. Konec Árminné, Odorheiu. 13410

Jókarban levő konyhakredenc, fehér, ruhaszekrény keresztet megvételre. Cim 13407. szám alatt a brassói kiadóban.

KERESEK MEGVÉTELRE egy jókarban levő könyvkötő fűzőgépet. Árjajánlatokat gyártmány megjelölésével „Sürgős” jellegre a Brassói Lapok kiadóhivatalába kérek.

FINOM MELEG GYAPJU HARISNYÁKAT, cerna férfizoknikát, gyapju stucnikát, férfi sportharisnyákat TARTÓS ANYAGBÓL OLCÓSÁRON KÖTÖK. Cim: Brassó, Str. Nicolai Filipescu 59. földszint jobbra. (Völt Hátulsókőbánya) 12937

BIRI NÉNI szakácskönyve egyetlen háztartásban sem nélkülözhető. Ára köve 100 LEJ. Megrendelhető a Brassói Lapok Könyvosztályától.

Allást keres

Intelligens középkorú özvegy uriaszony előkelő magános uriember házában teljes vezetését elvállalná. Szíves ajánlatokat „Diplomás” jellegre a kiadóhivatal továbbítja. 13411

Házasság

45 éves gazdálkodó uriember vagyok. Van birtokom, lakóházam, készpénzem. Vagyomra nem pályázok, de háztartást szerető hölgy ismeretséget keresem, komoly házasság céljából. Leveleket „Özvegyember” jellegre.

Benőstülhet 40—45 éves, jó megjelenésű faszakmabeli izr. uriember faüzletbe. Megkeresések „Temesvári barna” jellegre Lux Testvérek hirdetőjébe, Timişoara. 13409

42 éves, nőtlen zsidó férfi, gimnáziumi érettségivel, állami, magánirodai és pincekezelési gyakorlattal, német és kevés román nyelvtudással, nagyobb városban állást keres, vagy benőstülne. Ajánlatok „Magántisztviselő” jellegre a kiadóba. 13412

Könyvek

PETŐFI SANDOR összes költeményei új kiadása, Athenaeum kiadásban jelent meg, művészi rajzokkal díszítve, egész vászonkötésben, 474 oldal terjedelemben. Ára 120 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassó, Kapu-utca 56—58, az udvarban.

Páratlan olcsóság, csak 5 lej egy detektív-regény. A 113-as percsomó. Egy nagystílusú szélhámos. A kísértet tanya. A mediciek töre, jajkiáltás a tulvilágról. Egy álarcos bál rejtelmek, A fehér kastély titka, A titokzatos villa. Az apáért Amig az álarc lehull, Egy éjszaka a Berviczky kastélyban, A rádium halál, végzetes aszszony. Az olajlámpás, Nyomok a hóban. 15 kötet 75 lejért. Az összes szám megrendelésénél portómentesen szállítja a Brassói Lapok Könyvosztálya.

Brassótól Váradig

Orsovától Szigetig

Zombolyától Gyergyóig

terjed a hír, ha azt a

Brassói Lapokban

apróhirdetesként közli.

A tudás hatalom

Ertékes könyvek szállók, pedagógusok, nevelők számára:

A gyermek szervezete, életműködései, táplálása, gondozása, gyakori betegségei és ápolása. Irta: Dr. Orosz D., színes ill. gazdagon ellátva, 232 oldal, ára Lei 180.—

A gyermekek erkölcsi hibái és erkölcsi betegségei. Irta: Dr. Kármán E. 335 oldal, ára Lei 120.—

Csecsemőtáplálás és táplálkozási zavarok. Irta: Dr. Kármán S., 176 oldal, ára Lei 102.—

Az ideges gyermek. Irta: Dr. E. Wexberg, ára Lei 75.—

Orvosi tanácsok fiatal asszonyoknak. Irta: Dr. Földes L., gazdagon ill., ára Lei 90.—

Üzenet az anyáknak. Irta: W. Stekel. I. rész: Kisgyermekkor (csecsemőkortól két éves korig), ára Lei 78.—

II. rész: Óvodáskor és az első iskolaévek ára Lei 108.—

III. rész: Serdülőkor és az érettség kora ára Lei 114.—

Kapható:

Brassói Lapok Könyvosztályában

Ez az a könyv, amely 18 kultúrnyelvre lefordította a legszenzációsabb sikert érte el.

A NŐ

Tanulmányok a nő testéről, lelkéről, nemi életéről és erotikájáról 2 kötetben.

Irta: Dr. BAUER A. BERNHARDT orvosnő.

Az egyes kötetek 450—460 oldal terjedelemben jelentek meg, nagy Lexikon alakban ára az egész műnek 400 lej.

Brassói Lapok Könyvosztálya.

Hogyan éljen a gyomor és bélbajos ember?

Irta: Dr. Lukács Pál főorvos.

Gyakorlati tanácsok gyomor- és bélbetegségekben szenvedők részére. Ára 78.— lej.

Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában

A. B. C. TEXTIL

Kádár Sándor Brassó, Kolosfor-u. 3.

Női és férfi

Őszi és téli szövetek

gazdag választékban.

Győződjék meg személyesen szöveink kiváló minőségéről és olcsó áráról.

Kiadó, lap- és nyomdatulajdonos: Lap- és Könyvkiadó Rt. Brassó—Brassó